

UZASADNIENIE

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE – POTRZEBA WPROWADZENIA ZMIAN

W dniu 16 lutego 2016 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 14/2016 w sprawie przyjęcia „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”. Na podstawie Planu zostały opracowane założenia, a następnie projekt Strategii na rzecz Odpowiedzianego Rozwoju, który w dniu 14 lutego 2017 r. został przyjęty przez Radę Ministrów.

Kluczowym elementem realizacji Planu na rzecz Odpowiedzianego Rozwoju jest Program Budowy Kapitału (PBK), będący narzędziem budowania oszczędności Polaków. PBK ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa finansowego obywateli i stabilności systemu finansów publicznych, rozwój lokalnego rynku kapitałowego oraz podniesienie potencjału rozwoju gospodarki. Jednym z czterech celów PBK jest efektywny, dobrowolny, kapitałowy system emerytalny. W tym zakresie priorytetami PBK są: polityka inwestycyjna promująca rozwój lokalnego rynku kapitałowego, odbiurokratyzowanie programów emerytalnych i zapewnienie łatwego dostępu do informacji o programach dla uczestników, budowa stabilnego w długim terminie i powszechnego dobrowolnego kapitałowego systemu emerytalnego opartego o III filarowe programy oszczędnościowe. Silny rynek kapitałowy jest bowiem niezbędny dla budowy silnych fundamentów gospodarki, podwyższania potencjału wzrostu dochodów indywidualnych i PKB, co długoterminowo sprzyja wzmocnieniu stabilności systemu emerytalnego oraz wzrostowi świadczeń emerytalnych.

Niniejszy projekt ustawy realizuje założenia wprowadzane w ramach PBK w zakresie odnoszącym się do pierwszego filaru PBK, tj. wprowadzenia powszechnego systemu dobrowolnych III-filarowych programów oszczędzania na cele emerytalne w sektorze przedsiębiorstw.

Jak wskazano w Zielonej Księdze Przeglądu Emerytalnego 2016 r. – trzy czwarte Polaków w żaden sposób nie odkłada pieniędzy z przeznaczeniem na zabezpieczenie na starość, a dominującym powodem nieoszczędzania na cele emerytalne jest brak wystarczających środków finansowych, małe przychody lub ich brak. Osób, które nie odkładają pieniędzy na starość, mimo że mają odpowiednie na to środki, jest ok. 11%. Ponadto, od kilku lat można zaobserwować rosnącą liczbę emerytów, którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaca świadczenia. W ciągu ostatnich 5 lat wzrosła ona o ponad

2% – z 4952,3 tys. osób w grudniu 2011 r. do 5067,7 tys. w grudniu 2015 r. Dodatkowo od lat rośnie średni wiek osób pobierających emeryturę, nasi emeryci są coraz starsi. W grudniu 1995 r. wynosił on 65 lat (kobiety) i 67 lat (mężczyźni), w grudniu 2015 r. zaś – 69,8 roku (kobiety) i 71,5 roku (mężczyźni).

Problem braku dodatkowego oszczędzania na cele emerytalne wydaje się szczególnie doniosły z perspektywy pogłębiającej się dysproporcji pomiędzy wysokością wynagrodzeń a prognozowaną wysokością świadczeń emerytalnych z powszechnego systemu zabezpieczenia emerytalnego. Jak zostało wskazane w Zielonej Księdze Przeglądu Emerytalnego 2016 r. w grudniu 2015 r. przeciętna wysokość emerytury przyznanej według nowych zasad w 2015 r. wynosiła 2037,29 zł (co stanowiło 59,8% przeciętnego wynagrodzenia w 2015 r. pomniejszonego o obowiązkową składkę na ubezpieczenia społeczne płaconą przez ubezpieczonego), w przypadku mężczyzn przeciętna ta wynosiła 2639,23 zł, a kobiet – 1641,05 zł. W 2060 r. relacja ta wahać się będzie od 45,5% do 52% przeciętnego wynagrodzenia. W tym kontekście w celu zapobiegania ubóstwu i podtrzymywania realnej wartości świadczeń emerytalnych szczególnego znaczenia nabiera postulat dywersyfikacji źródeł finansowania dochodów na starość, który został wpisany w Program Budowy Kapitału, stanowiący element Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Jest to tym bardziej istotne, że wiedza dotycząca tego, jakie istnieją możliwości dodatkowego oszczędzania na starość jest nikła wśród społeczeństwa.

Procesy demograficzne tj. zmniejszająca się liczba urodzeń, zmniejszająca się umieralność, wydłużające się średnie dalsze trwanie życia (konsekwencja niższej umieralności), wpływając bezpośrednio na liczbę emerytów, rencistów i osób ubezpieczonych, oddziałują istotnie na sytuację finansową Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z prognozą EUROPOP 2013 w 2060 r. w porównaniu do 2015 r. populacja ogółem zmaleje o 5,4 mln osób (spadek o 13,9%), populacja w wieku przedprodukcyjnym zmaleje o 1,7 mln osób (spadek o 24,8%), populacja w wieku produkcyjnym zmaleje o 8,0 mln osób (spadek o 33,3%), populacja w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 4,4 mln osób (wzrost o 58,0%), co negatywnie wpłynie na stabilizację powszechnego systemu emerytalnego. Aby utrzymać obecny poziom zabezpieczenia potrzeb życiowych po osiągnięciu wieku emerytalnego, potrzeba jest bardzo dużego wzrostu wydajności pracy albo zapewnienia dodatkowych oszczędności.

Mając powyższe na uwadze, dodatkowe oszczędzanie na cele emerytalne należy uznać za nieodzowne. Zgodnie jednak z diagnozą sformułowaną w Przeglądzie Emerytalnym

2016 r., funkcjonujące dobrowolne formy oszczędzania na emeryturę charakteryzowały się w 2015 r. brakiem dynamiki. Na koniec 2015 r. zgromadzono w nich niespełna 16,8 mld zł aktywów. 2016 rok przyniósł pożądany wzrost zainteresowania oszczędzaniem w III-filarowych produktach: aktywa zgromadzone w IKE wzrosły o 17,9%, w IKZE o 74%, a w PPE o 7,2%, osiągając łącznie poziom 19,2 mld zł. Wiedza obywateli na temat dodatkowych form oszczędzania jest jednak wciąż niewystarczająca, a jeśli decydują się oni na skorzystanie z dodatkowego oszczędzania na starość, często są to decyzje krótkotrwałe, zaś działania epizodyczne. Projektowane rozwiązania mają temu przeciwdziałać.

II. ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE – ZAKRES WPROWADZANYCH ZMIAN

1. Podstawowe założenia projektowanego systemu Pracowniczych Planów Kapitałowych

Zgodnie z założeniami projektowanej ustawy pracownicze plany kapitałowe (PPK) mają być prowadzone w celu systematycznego oszczędzania przez ich uczestników z przeznaczeniem na wypłatę po osiągnięciu 60 roku życia (art. 3 projektowanej ustawy). W przedmiotowym zakresie proponuje się wprowadzenie jednolitego – dla kobiet i mężczyzn – wieku uprawniającego do wypłat, co uzasadnione jest w szczególności wymogami unijnymi w odniesieniu do dobrowolnego zabezpieczenia emerytalnego. Dyrektywa 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (wersja preredagowana) wprowadza bowiem w życie zasady równego traktowania w odniesieniu do m.in. dobrowolnych systemów zabezpieczenia społecznego pracowników.

Projekt ustawy przesądza również wprost, że środki gromadzone w ramach PPK mają stanowić prywatną własność uczestników PPK. Wprowadzany mechanizm oszczędzania w ramach PPK z jednej strony będzie elementem systemu zabezpieczenia emerytalnego, z drugiej zaś będzie istotnym instrumentem gromadzenia własnych oszczędności poszczególnych uczestników PPK po zakończeniu przez nich aktywności zawodowej.

Jednocześnie, proponuje się, aby w sprawach dotyczących PPK docelowym trybem składania przez uczestników oświadczeń woli była droga elektroniczna pozwalająca na utrwalenie na trwałym nośniku. Za uznaniem za dorozumianą formę elektroniczną składania oświadczeń woli (ze skutkiem zachowania formy pisemnej) przemawia zarówno

przewidywana skala składanych oświadczeń, jak i ułatwienie dla uczestników, a także odciążenie pracodawców.

Trwały nośnik, którego pojęcie definiowane jest w art. 2 pkt 30 na wzór definicji stosowanej w *ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi* (zgodnej z ustawodawstwem unijnym), oznaczać powinien każdy nośnik informacji umożliwiający ich przechowywanie przez niezbędny czas wynikający z ich charakteru oraz celu ich sporządzenia lub przekazania, w sposób uniemożliwiający ich zmianę lub pozwalający na ich odtworzenie w takiej samej wersji i formie, w jakiej zostały sporządzone lub przekazane. Zasadniczą cechą definiowanego trwałego nośnika będzie zatem umożliwienie przechowywania informacji tak długo, jak będzie to konieczne z punktu widzenia ochrony interesów uczestników wynikających ze stosunków łączących ich z podmiotami zatrudniającymi.

W ramach projektowanych rozwiązań proponuje się wprowadzenie dwojakiego rodzaju umów nazwanych – umowy o zarządzanie PPK oraz umowy o prowadzenie PPK.

Na mocy projektowanego art. 7 stronami umowy o zarządzanie PPK mają być podmiot zatrudniający i instytucja finansowa. Instytucjami finansowymi w rozumieniu projektu ustawy (art. 2 pkt 9) będą odpowiednio towarzystwo funduszy inwestycyjnych (TFI), zakład ubezpieczeń, powszechne towarzystwo emerytalne (PTE) lub pracownicze towarzystwo emerytalne, które zostały umieszczone w ewidencji PPK. Pojęcie podmiotu zatrudniającego (art. 2 pkt 19 projektu) zostało zdefiniowane na potrzeby ustawy i obejmuje pracodawców w rozumieniu Kodeksu pracy, zleceniodawców, nakładców, rolnicze spółdzielnie produkcyjne, spółdzielnie kółek rolniczych i podmioty, w których działają rady nadzorcze, jeżeli ich członkowie są wynagradzani z tytułu pełnienia tych funkcji.

Zgodnie z art. 14 projektowanej ustawy stronami umowy o prowadzenie PPK będą osoba zatrudniona i instytucja finansowa. Na podstawie tej umowy przyjmowane będą wpłaty i wypłaty transferowe, które następnie będą przeliczane na jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym, definiowanym w art. 2 pkt 5 projektowanej ustawy odpowiednio jako specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty (SFIO) w rozumieniu *ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi* lub ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy w rozumieniu *ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej*, lub też na jednostki rozrachunkowe funduszu emerytalnego, definiowanego w art. 2 pkt 4 jako dobrowolny

fundusz emerytalny lub pracowniczy fundusz emerytalny w rozumieniu *ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych*

Należy uznać, że forma prawna SFIO jest najlepiej dostosowana do wykonywania zadań związanych z funkcjonowaniem PPK w okresie akumulacji gromadzonych środków. Z kolei zakłady ubezpieczeń zarządzające ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi posiadają wieloletnie doświadczenie w zarządzaniu znacznymi aktywami w długoterminowej perspektywie, jak również zapewniają ich bezpieczeństwo poprzez ścisły nadzór regulacyjny i wysokie wymagania kapitałowe. Podobnie powszechnie towarzystwa emerytalne, zarządzające dobrowolnymi funduszami emerytalnymi i otwartymi funduszami emerytalnymi oraz pracownicze towarzystwa emerytalne zarządzające pracowniczymi funduszami emerytalnymi, posiadają szerokie doświadczenie i kompetencje w zakresie zarządzania aktywami z długoterminowym horyzontem inwestycji oraz oferowania produktów charakteryzujących się relatywnie niskimi kosztami. Należy mieć na uwadze, że w interesie przyszłych uczestników PPK jest dostęp do szerokiej oferty instytucji finansowych oferujących PPK, posiadających kompetencje i doświadczenie gwarantujące profesjonalne zarządzanie PPK.

2. Powszechność projektowanego systemu dobrowolnego oszczędzania na cele emerytalne

Powszechność systemu PPK gwarantować ma nałożenie na podmioty zatrudniające obowiązkowo zawierania umowy o zarządzanie PPK, jeżeli zatrudniają co najmniej jedną osobę zatrudnioną (art. 7 projektu). Umowa o zarządzanie PPK ma być zawierana z instytucją finansową w rozumieniu ustawy, tj. odpowiednio z TFI, zakładem ubezpieczeń, PTE lub pracowniczym towarzystwem emerytalnym. Zgodnie z art. 8 w zw. z art. 16 projektowanej ustawy umowa o zarządzanie PPK będzie zawierana w terminie 10 dni roboczych od upływu trzech miesięcy zatrudnienia przez podmiot zatrudniający pierwszej osoby zatrudnionej w rozumieniu ustawy.

Wybór przez podmiot zatrudniający instytucji finansowej, z którą zostanie zawarta umowa o zarządzanie PPK, będzie dokonywany w porozumieniu z zakładową organizacją związkową, na podstawie oceny proponowanych przez tę instytucję finansową warunków zarządzania środkami zgromadzonymi w PPK, efektywności w zarządzaniu aktywami i doświadczenia w zarządzaniu odpowiednio funduszami inwestycyjnymi lub funduszami emerytalnymi, przy uwzględnieniu najlepiej rozumianego interesu osób zatrudnionych.

Zgodnie z art. 10 projektowanej ustawy umowa o zarządzanie PPK będzie każdorazowo (tj. w przypadku zawarcia jej ze wszystkimi instytucjami przewidzianymi ustawą) określać w szczególności: nazwy zarządzanych przez instytucję finansową funduszy zdefiniowanej daty, w których mogą być lokowane środki gromadzone w ramach PPK, warunki gromadzenia w nich środków oraz zarządzania nimi, warunki i tryb zawierania umów o prowadzenie PPK, warunki, terminy i sposób dokonania wypłaty i wypłaty transferowej, wpłaty dodatkowe finansowane odpowiednio przez podmiot zatrudniający oraz przez uczestnika, maksymalną wysokość kosztów zarządzania PPK, warunki zmiany umowy oraz jej wypowiedzenia.

Natomiast w przypadku zawarcia umowy o zarządzanie PPK z zakładem ubezpieczeń będzie ona określać ponadto: wysokość sumy ubezpieczenia, wysokość składki ochronnej, a także niepotrącanie kosztów ochrony ubezpieczeniowej ze środków zgromadzonych w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym w przypadku niedokonywania wpłat lub zawieszenia ich dokonywania. Uwzględnienie powyższych elementów w przypadku zawarcia umowy o zarządzanie z zakładem ubezpieczeń wynika z konieczności uwzględnienia specyfiki umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, w których obok części inwestycyjnej występuje także część ubezpieczeniowa.

W myśl art. 11 projektu umowa o zarządzanie PPK podlegać będzie wpisowi do ewidencji PPK prowadzonej przez Polski Fundusz Rozwoju S.A. (PFR), realizujący misję publiczną zgodnie z art. 2 pkt 8 lit. b *ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym*. W celu zapewnienia wykonania tego obowiązku na mocy projektowanego art. 8 ust. 2 proponuje się, aby Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) udostępniał PFR najpóźniej do ostatniego dnia lutego każdego roku kalendarzowego informację o płatnikach składek na ubezpieczenie społeczne. Zgodnie z projektowanym art. 8 ust. 4 zadaniem PFR będzie weryfikacja danych zawartych w tej informacji, z danymi dotyczącymi podmiotów zatrudniających, które zawarły umowy o zarządzanie PPK zawartymi w ewidencji PPK.

W przypadku stwierdzenia, że podmiot zatrudniający nie dopełnił obowiązku zawarcia umowy o zarządzanie PPK w określonym przez ustawę terminie, PFR wezwie na piśmie podmiot zatrudniający do zawarcia umowy o zarządzanie PPK w terminie 30 dni (art. 8 ust. 5 projektu). Wezwanie takie zostanie uznane za skuteczne w dniu otrzymania potwierdzenia na piśmie, po dwukrotnym wezwaniu, lub też poprzez dostarczenie listem zwykłym po ewentualnej bezskutecznej dwukrotnej próbie wezwania w drodze dostarczenia pisma za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Jeżeli podmiot zatrudniający nie dopełni obowiązku

zawarcia umowy o zarządzanie PPK w określonym powyżej terminie, będzie podlegał karze grzywny do 1,5% funduszu wynagrodzeń u danego pracodawcy za poprzedni rok obrotowy..

Wyznaczoną instytucją finansową jest towarzystwo funduszy inwestycyjnych wybrane zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 10 ustawy. Takie rozwiązanie podyktowane jest charakterem zadań instytucji wyznaczonej, która będzie stroną stosunków prawnych nawiązanych z mocy prawa w razie niewywiązywania się przez podmiot zatrudniający z nałożonych na niego obowiązków.

Obowiązek zawierania umów o zarządzanie PPK ma być wprowadzany stopniowo (projektowany art. 123). W odniesieniu do podmiotów zatrudniających, które zatrudniają co najmniej 250 osób zatrudnionych według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., trzymiesięczny termin, w ciągu którego należy zawrzeć umowę o prowadzenie PPK będzie liczony od 1 stycznia 2019 r., w odniesieniu do podmiotów zatrudniających, które zatrudniają co najmniej 50 osób zatrudnionych według stanu na dzień 30 czerwca 2019 r. – od 1 lipca 2019 r., podmiotów zatrudniających, które zatrudniają co najmniej 20 osób zatrudnionych według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. – od 1 stycznia 2020 r., a pozostałych podmiotów zatrudniających – od 1 lipca 2020 r.

W przypadku podmiotów zatrudniających będących jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu art. 9 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*, projektowana ustawa przewiduje rozwiązania szczególne. W odniesieniu do takich podmiotów obowiązek zawarcia umów o zarządzanie PPK powstanie w dniu 1 lipca 2020 r. niezależnie od tego ile osób zatrudniają (art. 124 projektu).

3. Uczestnicy pracowniczych planów kapitałowych

Zgodnie z art. 2 pkt 32 projektowanej ustawy uczestnikami PPK będą osoby, w imieniu i na rzecz których podmiot zatrudniający, jako szczególny przedstawiciel ustawowy, zawarł umowę o prowadzenie PPK. Co jednak przy tym istotne, obowiązywanie umowy o prowadzenie PPK nie będzie powiązane z okresem zatrudnienia danego uczestnika. Jednocześnie, uczestnikami PPK będą również osoby posiadające środki w PPK. Zapewni to prywatny charakter środków gromadzonych przez poszczególnych uczestników PPK, w tym również w okresach w zatrudnieniu w poszczególnych podmiotach zatrudniających. Lista osób zatrudnionych będzie stanowić załącznik do umowy o prowadzenie PPK, przy czym jej zmiana nie będzie stanowić zmiany umowy o prowadzenie PPK. Przyjęcie rozwiązania, polegającego na zamieszczaniu listy osób zatrudnionych w załączniku do umowy o

prorowadzenie PPK, ma z założenia zapobiegać ewentualnej konieczności zawierania w formie pisemnej osobnej umowy dla każdej osoby zatrudnionej, zwłaszcza przez duże podmioty zatrudniające posiadające niekiedy tysiące osób zatrudnionych.

Umowa o prowadzenie PPK będzie zawierana z instytucją finansową, a więc towarzystwem funduszy inwestycyjnych, zakładem ubezpieczeń, PTE lub pracowniczym towarzystwem emerytalnym, umieszczonym w ewidencji PPK, z którym podmiot zatrudniający zawarł umowę o zarządzanie PPK (art. 14 ust. 2 projektu). Zawieranie przez podmiot zatrudniający umów o prowadzenie PPK w imieniu i na rzecz osób zatrudnionych w tym podmiocie zatrudniającym będzie wyłączone z zakresu zastosowania przepisów *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi* dotyczących działalności maklerskiej (art. 14 ust. 3 projektu). W ten sposób na podmiocie zatrudniającym nie będą ciążyły obowiązki, które ciążyą na podmiocie prowadzącym działalność polegającą na przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych.

Na mocy projektowanego art. 16 obowiązek zawarcia umowy o prowadzenie PPK powstanie najpóźniej po upływie trzeciego miesiąca zatrudnienia danej osoby w określonym podmiocie zatrudniającym i będzie musiał być zrealizowany nie później niż do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin trzech miesięcy zatrudnienia. Przyjęcie terminu trzech miesięcy zatrudnienia wynika ze specyfiki prawa pracy, w tym np. z długości umów o pracę na okresy próbne, które mogą być zawierane na 3 miesiące. Jednocześnie, nie będzie to miało wpływu na liczenie terminu dla umów cywilnoprawnych - ponieważ ciągłość terminu nie jest w nich wymagana, miesiące są liczone jako okresy 30-dniowe. Natomiast od ustalonego w powyższy sposób obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK przewiduje się jeden wyjątek, którym będzie sytuacja rezygnacji przez osobę zatrudnioną z dokonywania wpłat do PPK na podstawie pisemnej złożonej podmiotowi zatrudniającemu deklaracji rezygnacji z dokonywania wpłat, o której mowa w art. 23 ust. 2 projektu ustawy.

Do okresu, którego upływ warunkuje powstanie obowiązku zawarcia umowy, wliczane będą wszystkie okresy zatrudnienia w podmiocie zatrudniającym w okresie 12 miesięcy, poprzedzających ten okres, a także okresy zatrudnienia w innych podmiotach zatrudniających, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podmiot zatrudniający jest następcą prawnym w stosunkach prawnych nawiązanych przez podmiot poprzednio zatrudniający tę osobę. Wprowadzenie 12-miesięcznego okresu rozliczeniowego dla ustalania 3-miesięcznego okresu zatrudnienia umożliwi prawidłowe ustalenie zakresu osób zatrudnionych objętych PPK.

Określenie okresów zatrudnienia będzie miało znaczenie w kontekście bezpośredniego rozumienia „roku zatrudnienia”. Okres zatrudnienia (staż pracy) oblicza się w latach, miesiącach i dniach, przy przyjęciu, że termin upływa w przeddzień dnia odpowiadającego nazwie dnia początkowego, następnie sumuje się lata, sumuje się miesiące i przelicza się je na lata z uwzględnieniem, że 12 miesięcy to jeden rok, sumuje się także dni i przelicza na miesiące z uwzględnieniem, że 30 dni równa się jednemu miesiącowi. Jednocześnie, w przypadku pracowników, do ustalanego w powyższy sposób okresu zatrudnienia wlicza się okres zatrudnienia u poprzedniego pracodawcy, jeżeli zmiana pracodawcy nastąpiła na zasadach określonych w art. 23¹ Kodeksu pracy.

W myśl projektowanego art. 13 obowiązek zawarcia umów o prowadzenie PPK nie będzie odnosił się do pracowników podmiotu zatrudniającego, który prowadzi pracowniczy program emerytalny (PPE) i odprowadza składki podstawowe do PPE w wysokości co najmniej 3,5% wynagrodzenia, a przy tym co najmniej 50% osób zatrudnionych w danym podmiocie zatrudniającym przystąpiło do PPE. Poza powyższą ogólną zasadą dotyczącą braku obowiązku zawarcia umów o prowadzenie PPK wprowadza się rozwiązanie szczególne, dotyczące podmiotu zatrudniającego, który przed wejściem w życie obowiązków wynikających z projektu ustawy złożył organowi nadzoru wniosek o rejestrację PPE, a następnie - już po zawarciu umowy o zarządzanie PPK oraz umowy o prowadzenie PPK - utworzył PPE na mocy wcześniej złożonego wniosku o rejestrację PPE i odprowadza do PPE składki podstawowe w wysokości co najmniej 3,5% wynagrodzenia. W takim przypadku podmiot zatrudniający będzie mógł, w porozumieniu z zakładową organizacją związkową, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu rejestracji PPE, zaprzestać finansowania wpłat podstawowych i wpłat dodatkowych za osoby zatrudnione, które przystąpiły do PPE. Rozwiązanie takie ma w szczególności zapobiegać sytuacjom, w których ewentualne wejście w życie obowiązków wynikających z projektu ustawy pozbawiłoby dany podmiot zatrudniający możliwości prowadzenia PPE, o rejestrację którego wystąpił wcześniej. Co więcej, należy zaznaczyć, że intencją projektodawcy nie jest wprowadzanie uprzywilejowania jednej z ww. form gromadzenia oszczędności pracowniczych kosztem drugiej. PPK i PPE mają się bowiem wzajemnie uzupełniać, nie zaś wykluczać. Głównym celem projektowanych rozwiązań w zakresie PPK jest natomiast wprowadzenie systemu, który upowszechni się wśród pracodawców. Obowiązek zawarcia umów o prowadzenie PPK nie będzie również dotyczył mikroprzedsiębiorców, w przypadku gdy wszystkie osoby zatrudnione w terminie 60 dni od dnia zatrudnienia pierwszej z nich złożą deklaracje o rezygnacji z odprowadzania

składek do PPK. Ponadto proponuje się nieobejmowanie obowiązkiem zawarcia umów o prowadzenie PPK osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

W opisanych wyżej sytuacjach obowiązek zawarcia umowy o prowadzenie PPK powstanie w razie zawieszenia naliczania i odprowadzania składek podstawowych do PPE na okres powyżej 90 dni, ograniczenia wysokości odprowadzanych składek podstawowych do PPE poniżej 3,5% wynagrodzenia, likwidacji PPE oraz powstania opóźnienia w odprowadzaniu składek podstawowych do PPE powyżej 90 dni.

Zgodnie z art. 15 projektu obowiązek zawarcia umów o prowadzenie PPK nie będzie odnosił się do osób zatrudnionych, które najpóźniej w pierwszym dniu zatrudnienia ukończyły 70 rok życia. Umowy na rzecz osoby zatrudnionej, która ukończyła 55 rok życia, a nie ukończyła 70 roku życia, zawierane będą jedynie na jej wniosek. Podmiot zatrudniający będzie obowiązany do poinformowania takiej osoby zatrudnionej o prawie złożenia wniosku. Aby jednak zapobiec sytuacji, w której podmiot zatrudniający celowo rozwiąże z osobą zatrudnioną stosunek prawny leżący u podstaw zatrudnienia tuż przed ukończeniem 55 roku życia, a następnie zatrudni ją na nowo po ukończeniu tego wieku, projektowana ustawa przewiduje obowiązek zawarcia umów o prowadzenie PPK na rzecz osób, które w momencie zatrudnienia osiągnęły ten wiek, ale w okresie 12 miesięcy poprzedzających pierwszy dzień zatrudnienia, były zatrudnione w tym podmiocie zatrudniającym łącznie przez co najmniej trzy miesiące. Takie rozwiązanie przeciwdziałać będzie potencjalnym nadużyciom polegającym na rozwiązywaniu umów stanowiących podstawę zatrudnienia w okresie bezpośrednio poprzedzającym osiągnięcie wieku 55 lat i ponownym ich zatrudnieniu po osiągnięciu tego wieku, celem wyłączenia obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK.

W myśl projektowanego art. 17 w przypadku jeżeli podmiot zatrudniający nie dopełni obowiązku zawarcia umowy o prowadzenie PPK w ustawowym terminie, proponuje się, aby w pierwszym dniu po upływie tego terminu, z mocy prawa powstał stosunek prawny wynikający z umowy o prowadzenie PPK pomiędzy osobą zatrudnioną a instytucją finansową, z którą podmiot zatrudniający zawarł umowę o zarządzanie PPK. Od tego też dnia możliwe będzie egzekwowanie od podmiotu zatrudniającego obowiązku odprowadzania składek do PPK.

Uczestnik PPK będzie mógł w tym samym czasie być stroną więcej niż jednej umowy o prowadzenie PPK (art. 18 projektu). Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy dany uczestnik będzie zatrudniony przez różne podmioty zatrudniające, które zawarły umowy o zarządzanie PPK z różnymi instytucjami finansowymi. Co istotne, uczestnik PPK pozostanie stroną

umowy o prowadzenie PPK także po ustaniu zatrudnienia w podmiocie, który umowę tę zawarł w jej imieniu i na jej rzecz. Może to prowadzić do sytuacji, w której oszczędności uczestnika będą gromadzone w ramach różnych PPK. Aby zapobiec takiej sytuacji, w art. 19 projektu proponuje się nałożenie na osobę zatrudnioną obowiązku składania podmiotowi zatrudniającemu oświadczenia o wszystkich prowadzonych dla niej rachunkach w PPK. Niezwłocznie po zawarciu umowy o prowadzenie PPK, podmiot zatrudniający składać będzie w imieniu osoby zatrudnionej wnioski o wypłatę transferową środków zgromadzonych na tych rachunkach do PPK prowadzonego na podstawie umowy, którą sam zawarł. Osoba zatrudniona będzie mogła jednak złożyć podmiotowi zatrudniającemu sprzeciw wobec zamiaru złożenia takiego wniosku, który będzie skutkować odstąpieniem od jego złożenia.

Elementy umowy o prowadzenie PPK zostały określone w projektowanym art. 20 i obejmują w szczególności: sposób deklarowania przez uczestnika PPK wpłat dodatkowych i sposób zmiany ich wysokości, zarządzane przez wybraną instytucję finansową fundusze zdefiniowanej daty, w których mają być lokowane środki gromadzone w PPK, sposób składania deklaracji w sprawie podziału wpłat do PPK pomiędzy poszczególne fundusze zdefiniowanej daty, sposób zmiany funduszu zdefiniowanej daty, maksymalną wysokość kosztów zarządzania PPK i opłat obciążających uczestnika, sposób składania dyspozycji dotyczących środków, warunki, terminy i sposób dokonania wypłaty i wypłaty transferowej, terminy i tryb rezygnacji z oszczędzania w PPK. Jednocześnie, w przypadku zawarcia umowy o prowadzenie PPK z zakładem ubezpieczeń proponuje się określanie w umowie o prowadzenie PPK dodatkowo elementów wynikających z konieczności uwzględnienia specyfiki umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, co jednocześnie zapewni spójności między zawartością umowy o prowadzenie PPK a zawartością umowy o zarządzanie PPK.

Zgodnie z projektowanym art. 21, zarówno na etapie zawierania umowy o prowadzenie PPK, jak i w terminie późniejszym, uczestnik PPK będzie mógł wskazać imiennie jedną lub więcej osób uprawnionych, na których rzecz ma nastąpić, po jego śmierci, wypłata środków niewykorzystanych zgodnie z przepisami ustawy. Uczestnik będzie mógł w każdym czasie zmienić poprzednią dyspozycję, wskazując inne osoby uprawnione do otrzymania środków po jego śmierci zamiast lub oprócz osób poprzednio wskazanych, jak również oznaczając w inny sposób udział wskazanych osób w tych środkach, albo odwołać poprzednią dyspozycję, nie wskazując żadnych innych osób.

4. Dobrowolność oszczędzania

Jednym z fundamentalnych założeń projektowanej ustawy jest dobrowolność oszczędzania w PPK (art. 23). W związku z tym - zgodnie z art. 23 ust. 2 - uczestnik będzie mógł zrezygnować z dokonywania wpłat do PPK na podstawie pisemnej deklaracji złożonej podmiotowi zatrudniającemu. Jednocześnie, mając na uwadze potrzebę wprowadzenia formy deklaracji o rezygnacji zgodnej z ogólną zasadą składania oświadczeń woli, wskazaną w art. 4 ust. 1 projektu, proponuje się, aby rezygnacja z dokonywania wpłat nie powodowała wymogu zmiany umowy o prowadzenie PPK. Wzór deklaracji rezygnacji z dokonywania wpłat zostanie określony w odpowiednim akcie wykonawczym. Za uczestnika, który zrezygnował z dokonywania wpłat, podmiot zatrudniający nie będzie dokonywał wpłat począwszy od miesiąca, w którym uczestnik złożył deklarację o rezygnacji. Jednocześnie, dla zapobieżenia sytuacjom, w których podmiot zatrudniający będzie wymuszał złożenie rezygnacji z dokonywania wpłat do PPK, celem zmniejszenia obciążeń składkowych, proponuje się, aby nakłanianie uczestnika do rezygnacji z dokonywania wpłat do PPK stanowiło wykroczenie, zagrożone karą grzywny (art. 102 projektowanej ustawy).

W związku z przewidzianym w ustawie mechanizmem ponownego automatycznego dokonywania wpłat za uczestnika, który uprzednio złożył deklarację o rezygnacji z ich dokonywania, projektodawca wprowadza obowiązek odpowiednio wcześniejszego poinformowania uczestnika przez podmiot zatrudniający, co 4 lata, w terminie do ostatniego dnia lutego, o ponownym dokonywaniu wpłat (art. 23 ust. 5).

Jednocześnie, w myśl art. 23 ust. 6 proponuje się, aby co 4 lata, podmiot zatrudniający ponownie rozpoczynał dokonywanie wpłat od dnia 1 kwietnia za uczestnika, który zrezygnował z dokonywania wpłat przed tą datą. Po rozpoczęciu ponownego dokonywania wpłat uczestnik będzie mógł ponownie zrezygnować z oszczędzania. Celem takiego rozwiązania jest przeciwdziałanie bierności uczestników, którzy z jakichś względów rezygnują z oszczędzania, a następnie - po pewnym czasie - do oszczędzania nie powracają.

Na mocy art. 23 ust. 10 projektu, uczestnik, który zrezygnował z dokonywania wpłat do PPK, będzie mógł w każdym czasie ponownie przystąpić do oszczędzania w PPK. W celu ponownego przystąpienia do dokonywania wpłat do PPK uczestnik będzie składał podmiotowi zatrudniającemu, na piśmie wnioski o dokonywanie wpłat do PPK.

Jednocześnie, w art. 24 projektowanej ustawy wprowadza się specyficzne rozwiązania dla przypadku złożenia przez uczestnika PPK deklaracji o rezygnacji z dokonywania wpłat w przypadku umów o zarządzanie PPK zawartych z zakładem ubezpieczeń. Należy mieć na

uwadze, że w świetle przepisu art. 805 § 1 *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny* umowa ubezpieczenia stanowi umowę odpłatną. Obecnie obowiązujące regulacje nie przewidują możliwości nieodpłatnego udzielania ochrony ubezpieczeniowej. Należy także wskazać na brzmienie art. 813 § 1 zdanie pierwsze *Kodeksu cywilnego*, zgodnie z którym składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela. Mając na uwadze powyższe, w związku z proponowanym brzmieniem art. 23 ust. 2 projektu ustawy, niezbędne jest uregulowanie problematyki relacji uprawnienia do zawieszenia opłacania składki ubezpieczeniowej oraz odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń. W art. 24 ust. 1 określono zastosowanie konstrukcji zawieszenia ochrony ubezpieczeniowej w okresie, w którym nie dokonywane są wpłaty do PPK. Zbliżona konstrukcja prawna została wprowadzona w szczególności w art. 6 ust. 10-12 *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych*. Przyjęcie konstrukcji zawieszenia ochrony ubezpieczeniowej pozwoli na utrzymanie stosunku prawnego łączącego uczestnika PPK z zakładem ubezpieczeń oraz na wznowienie ochrony ubezpieczeniowej w przypadku wznowienia dokonywania wpłat do PPK.

W myśl projektowanego art. 24 ust. 2 w okresie zawieszenia ochrony ubezpieczeniowej odpowiedzialność zakład ubezpieczeń będzie przy tym obowiązany do zarządzania środkami uczestnika PPK zgromadzonymi w ramach ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego, z tytułu którego będzie mu przysługiwać wynagrodzenie ze środków zgromadzonych w ramach ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego.

Proponowany przepis art. 24 ust. 3 projektu określa także zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela w okresie zawieszenia ochrony ubezpieczeniowej. W okresie tym odpowiedzialność za wypadki ubezpieczeniowe będzie limitowana wyłącznie do wysokości środków zgromadzonych przez uczestnika PPK w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym. Zakład ubezpieczeń nie będzie w takim przypadku obowiązany do wypłaty sumy ubezpieczenia określonej w umowie ubezpieczenia na życie ani świadczeń gwarantowanych w ramach ubezpieczenia wypadkowego bądź chorobowego. Rozwiązanie takie pozwoli na zagwarantowanie wypłaty środków zgromadzonych przez uczestnika PPK w ramach ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego w przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego w okresie zawieszenia ochrony ubezpieczeniowej, jak również zapewnienie adekwatności składki ubezpieczeniowej do ponoszonego przez zakład ubezpieczeń ryzyka zgodnie z treścią art. 33 ust. 2 *ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej*.

5. Wpłaty dokonywane do PPK

Zgodnie z art. 25 projektu wpłaty dokonywane do PPK mają być finansowane z własnych środków przez podmiot zatrudniający i uczestnika. Projekt wprowadza także mechanizm antykryzysowy polegający na tym, że w okresie przestoju ekonomicznego, o którym mowa w art. 2 pkt 1 *ustawy z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy*, podmiot zatrudniający nie finansuje wpłaty podstawowej i wpłaty dodatkowej. Jednocześnie, w opisywanej sytuacji uczestnik będzie mógł - w drodze deklaracji składanej podmiotowi zatrudniającemu - zadeklarować finansowanie przez siebie wpłaty podstawowej i wpłaty dodatkowej. Należy bowiem mieć na uwadze, że niezasadnym byłoby ograniczenie uczestnikom prawa do finansowania wpłat z własnych środków w przypadku problemów finansowych podmiotu zatrudniającego, który również w okresie zawieszenia dokonywania wpłat, spowodowanego przestojem ekonomicznym, będzie nadal obowiązany do prowadzenia PPK.

Jednocześnie, na mocy art. 26 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 39 projektu, wpłata podstawowa do PPK finansowana przez podmiot zatrudniający wynosi 1,5% wynagrodzenia, stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe uczestnika, o której mowa w *ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* z wyłączeniem podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób przebywających na urlopie wychowawczym oraz pobierających zasiłek macierzyński lub zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego.

Podmiot zatrudniający będzie mógł zadeklarować w umowie o zarządzanie PPK dokonywanie wpłaty dodatkowej do PPK w wysokości do 2,5% wynagrodzenia (art. 26 ust. 2 projektu). Wpłata dodatkowa będzie mogła być różnicowana dla poszczególnych grup osób zatrudnionych w danym podmiocie zatrudniającym wyróżnionych ze względu na długość okresu zatrudnienia w tym podmiocie albo na podstawie postanowień obowiązującego w tym podmiocie regulaminu wynagrodzeń lub układu zbiorowego pracy, (art. 26 ust. 3). W myśl projektowanego art. 26 ust. 4 podmiot zatrudniający będzie mógł zmienić wysokość wpłaty dodatkowej lub zrezygnować z jej dokonywania w formie zmiany umowy o zarządzanie PPK oraz umów o prowadzenie PPK. Zmieniona wysokość wpłaty dodatkowej będzie obowiązywać od miesiąca następującego po miesiącu kalendarzowym, w którym została dokonana zmiana.

Łącznie podmiot zatrudniający będzie mógł finansować dokonywane wpłaty w wysokości do 4% wynagrodzenia (jako maksymalna suma wysokości wpłat podstawowych i wpłat dodatkowych).

Zgodnie z art. 26 ust. 5 projektu wpłaty dokonywane do PPK, zarówno podstawowe, jak i dodatkowe, które są finansowane przez podmiot zatrudniający, nie będą wliczane do wynagrodzenia stanowiącego podstawę ustalenia wysokości obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Zgodnie z projektowanym art. 27 wpłaty finansowane przez uczestnika PPK będą potrącane z wynagrodzenia po jego opodatkowaniu. Proponuje się, aby wpłata podstawowa do PPK finansowana przez uczestnika wynosiła 2% wynagrodzenia. Jednocześnie, mając na uwadze zasadność uwzględnienia sytuacji uczestników PPK uzyskujących wynagrodzenia na poziomie niższym niż minimalne wynagrodzenie za pracę (tj. 2 100 zł w warunkach 2018 r.), wprowadza się dla nich możliwość dokonywania wpłat podstawowych w wysokości niższej niż 2% wynagrodzenia, jednak nie mniej niż 0,5% wynagrodzenia. Wysokość wpłaty podstawowej będzie określana przez uczestnika PPK w deklaracji składanej podmiotowi zatrudniającemu. Przy tym podmiot zatrudniający będzie odmawiał przyjęcia deklaracji, jeżeli wynagrodzenie uczestnika PPK będzie wyższe niż wskazana powyżej kwota.

Uczestnik będzie mógł zadeklarować wpłatę dodatkową w wysokości do 2% wynagrodzenia. Łącznie wysokość wpłat dokonywanych przez uczestnika będzie mogła zatem wynieść maksymalnie 4% wynagrodzenia. Wysokość wpłaty dodatkowej będzie określona w deklaracji składanej przez uczestnika podmiotowi zatrudniającemu, który będzie miał obowiązek poinformowania uczestnika PPK o możliwości jej zadeklarowania.

Uczestnik będzie mógł w każdym momencie zmienić wysokość wpłaty podstawowej w zakresie 0,5% - 2% wynagrodzenia, a także zmienić wysokość wpłaty dodatkowej lub zrezygnować z jej dokonywania w formie zmiany deklaracji. Zmieniona wysokość odpowiednio wpłaty podstawowej oraz wpłaty dodatkowej będzie obowiązywać od miesiąca następującego po miesiącu, w którym uczestnik złożył zmianę deklaracji, przy czym w przypadku zmiany wysokości wpłaty podstawowej będzie ona obowiązywać do końca roku kalendarzowego, w którym deklaracja została złożona.

W świetle projektowanego art. 28 wpłaty będą dokonywane począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał stosunek prawny wynikający z umowy o prowadzenie PPK, niezależnie od tego, czy nastąpiło to w wyniku działań podmiotu zatrudniającego, czy też z mocy prawa.

Z uwagi na cywilnoprawny charakter roszczenia o wpłaty dokonywane do PPK, proponuje się, aby w zakresie nieuregulowanym w ustawie, do dokonywanych wpłat zastosowanie znajdowały przepisy *Kodeksu cywilnego* (art. 30 projektu). Roszczenia z tytułu wpłat dokonywanych do PPK będą ulegały przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym wpłaty stały się wymagalne. Dla wyeliminowania nadużyć proponuje się jednak, aby bieg przedawnienia roszczeń nie rozpoczynał się, a rozpoczęty ulegał zawieszeniu nie tylko w przypadkach wskazanych w *Kodeksie cywilnym*, ale także w okresie zatrudnienia w podmiocie zatrudniającym, który jest obowiązany do dokonywania wpłat. Celem takiego rozwiązania jest zapewnienie uczestnikom realnej możliwości egzekwowania obowiązku dokonywania wpłat do PPK bez obaw o utratę zatrudnienia w razie wystąpienia na drogę sądową.

Projektowany art. 29 ustawy przewiduje, że podmiot zatrudniający będzie obowiązany do obliczenia i dokonania do wybranej instytucji finansowej wpłat przez niego finansowanych oraz do obliczenia, pobrania i dokonania do wybranej instytucji finansowej wpłat finansowanych przez uczestnika. Wpłaty będą obliczane i dokonywane w terminie wypłaty wynagrodzenia i wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne przez podmiot zatrudniający, w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wpłaty te zostały obliczone i pobrane. Określony w powyższy sposób termin ma zapewniać przejrzystość i łatwość stosowania systemu dokonywania wpłat. Ponadto, uwzględnia sytuację podmiotów zatrudniających, posiadających rozproszone struktury, gdzie dane zbierane są z oddziałów zlokalizowanych na obszarze całego kraju, w związku z czym dla zachowania terminu obliczania i dokonywania wpłat istnieje konieczność uprzedniej weryfikacji gromadzonych danych oraz ich przetworzenie w systemach informatycznych. Jednocześnie w przypadku jeżeli wynagrodzenie będzie wypłacane w okresach krótszych niż miesiąc, wpłaty należne za dany miesiąc dokonywane będą w terminie do ostatniego dnia miesiąca. Z uwagi na potrzebę uregulowania w akcie wykonawczym mechanizmu obliczania i dokonywania wpłat, wprowadzono delegację ustawową dla ministra właściwego do spraw instytucji finansowych do określenia w drodze rozporządzenia wzoru informacji dotyczącej przekazywania przez podmiot zatrudniający informacji o wpłatach dokonanych do wybranej instytucji finansowej, przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia sprawności przebiegu procesu dokonywania wpłat.

W projektowanym art. 31 proponuje się, aby spory ze stosunków prawnych dotyczące obowiązków wynikających z ustawy oraz umowy o zarządzanie PPK i umowy o prowadzenie

PPK rozstrzygały sądy powszechne właściwe dla miejsca zamieszkania uczestnika PPK lub siedziby podmiotu zatrudniającego, a w przypadku braku siedziby podmiotu zatrudniającego w Rzeczypospolitej Polskiej – sąd właściwy dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy. W sprawach dotyczących obowiązków wynikających z umów o zarządzanie PPK i umów o prowadzenie PPK możliwe będzie także wszczynanie postępowań grupowych (proponowana w art. 119 projektu zmiana ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym).

6. Dopłaty roczne do PPK

Dla zwiększenia motywacji uczestników PPK do oszczędzania projektowana ustawa przewiduje szereg zachęt mających na celu wsparcie atrakcyjności PPK, jako formy gromadzenia oszczędności na cele emerytalne. Jedną z takich zachęt są coroczne dopłaty do rachunku uczestnika w PPK. Proponowane jest, aby prawo do dopłaty w danym roku kalendarzowym przysługiwało uczestnikowi PPK, jeżeli zostanie spełniony określony w ustawie warunek dotyczący wysokości zgromadzonych przez tego uczestnika w danym roku kalendarzowym wpłat podstawowych na rachunku lub rachunkach w PPK.

Zgodnie z art. 32 projektu ustawy uczestnik, który zgromadzi w danym roku kalendarzowym na rachunku w PPK wpłaty podstawowe równe lub wyższe od kwoty wpłat podstawowych, należnych od kwoty stanowiącej 6-krotność minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w tym roku, otrzyma jednorazowo dopłatę roczną w wysokości 240 zł. W warunkach roku 2018, aby otrzymać dopłatę roczną, należałoby więc dokonać wpłat w wysokości 441 zł (6 x 2100 PLN x 3,5%). Proponuje się jednocześnie, aby powyższe ograniczenie w zakresie przysługiwania dopłaty rocznej nie miało zastosowania do uczestnika PPK uzyskującego wynagrodzenie nieprzekraczające minimalnego wynagrodzenia za pracę w kwocie 2 100 zł, po dokonaniu odpowiedniej weryfikacji przez PFR

Na mocy art. 33 projektu dopłata roczna zostanie przekazana na rachunek uczestnika w PPK prowadzony na podstawie ostatnio zawartej w imieniu uczestnika umowy o prowadzenie PPK, a jeśli w tym samym czasie zawartych zostało dwie lub więcej umów o prowadzenie PPK na rachunek, na którym zostało zgromadzone najwięcej środków.

W celu zapewnienia sprawnego i prawidłowego przekazywania dopłat rocznych na rachunek uczestnika w PPK niezbędne jest ustalanie poszczególnych uczestników uprawnionych do otrzymania dopłat rocznych. Informacjami niezbędnymi do poczynienia powyżej wskazanych ustaleń będzie dysponował PFR, który prowadzić będzie ewidencję

PPK. Na podstawie danych zawartych w ewidencji PPK, w trybie art. 34 projektu, PFR w terminie do ostatniego dnia lutego każdego roku kalendarzowego będzie przekazywał do ministra właściwego do spraw pracy, informację o liczbie uczestników, którzy nabyli prawo do dopłaty rocznej do PPK za rok poprzedzający. Po otrzymaniu takiej informacji minister właściwy do spraw pracy najpóźniej do 31 marca tego samego roku będzie przekazywać za pośrednictwem PFR na rachunki uczestników uprawnionych do otrzymania dopłaty rocznej kwotę 240 zł. Dopłata roczna będzie finansowana ze środków pochodzących z Funduszu Pracy.

7. Fundusze inwestycyjne, w których gromadzone są środki w PPK

Na mocy projektowanych art. 36-37 funduszem inwestycyjnym lub funduszem emerytalnym, w których będą gromadzone środki w ramach PPK, została przypisana funkcja ewidencjonowania wszelkich operacji na rachunkach uczestników PPK, w tym dokonanych wpłat, dopłat rocznych, wypłat transferowych, wypłat, jak również lokowania aktywów gromadzonych w PPK w sposób pozwalający na ograniczanie ryzyka inwestycyjnego mając na uwadze najlepiej rozumiany interes uczestników PPK. Aktywa funduszy inwestycyjnych lub funduszy emerytalnych, w których gromadzone będą środki PPK, będą mogły być lokowane w aktywach denominowanych w PLN lub – maksymalnie do 30% ich wartości – w aktywach denominowanych w walutach państw członkowskich UE, EOG lub OECD. Poziom taki będzie identyczny jak w odniesieniu do zasad dotyczących lokowania aktywów OFE oraz PPE.

Z kolei w myśl art. 38-39 każda wybrana instytucja finansowa będzie zobowiązana zadbać o to, aby zarządzane przez nią środki gromadzone w PPK mogły być lokowane w funduszach inwestycyjnych lub funduszach emerytalnych w liczbie odpowiadającej co najmniej liczbie ograniczeń poziomu ryzyka inwestycyjnego, o którym mowa w art. 40 ust. 1, które stosują odmienne polityki inwestycyjne dotyczące środków gromadzonych w PPK dla uczestników należących do różnych kategorii wiekowych i dostosowane do ich zróżnicowanego wieku. Środki gromadzone przez poszczególnych uczestników lokowane będą w funduszach zdefiniowanej daty właściwych dla ich wieku. Powyższe ma zapewnić coraz większe bezpieczeństwo środków zgromadzonych w PPK przez uczestników zbliżających się do wieku emerytalnego. Należy przy tym dodać, że wyjątkiem od konieczności tworzenia przez wybraną instytucję finansową będącą TFI odpowiedniej liczby funduszy inwestycyjnych będzie przypadek zarządzania przez TFI funduszem

inwestycyjnym, w którym wydzielono odpowiednią liczbę subfunduszy, które stosują odmienne polityki inwestycyjne dostosowane do różnego wieku uczestników.

Do lokat, funduszy zdefiniowanej daty miały zastosowanie przepisy *ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi* w zakresie funduszu inwestycyjnego otwartego. Dzięki takiemu rozwiązaniu zapewniona zostanie możliwość zarówno prostego i szybkiego utworzenia nowego SFIO zdefiniowanej daty, utworzenia nowego subfunduszu zdefiniowanej daty w istniejącym SFIO, jak również możliwość zmiany polityki inwestycyjnej w istniejącym SFIO na politykę inwestycyjną funduszu zdefiniowanej daty.

Jednocześnie proponuje się wprowadzenie do projektu pojęcia „zdefiniowanej daty funduszu”, „części udziałowej” oraz „części dłużnej” (art. 2 pkt 47-49). W celu doprecyzowania „funduszy zdefiniowanej daty”, w projekcie ustawy wprowadza się definicję „zdefiniowanej daty funduszu” jako roku, którym wiek 60 lat osiągają osoby urodzone w roczniku będącym środkiem przedziału kohorty uczestników, dla której dany fundusz lub subfundusz jest odpowiedni w oparciu o kryterium wieku. Zdefiniowana data funduszu w połączeniu ze zdefiniowanymi okresami 5, 10 i 20 lat przed jej wystąpieniem jest wykorzystana dla określenia ram polityki inwestycyjnej funduszy zdefiniowanej daty. Ramy dla polityki inwestycyjnej funduszy zdefiniowanej daty we wskazanych powyżej przedziałach czasowych przed osiągnięciem zdefiniowanej daty funduszu zostały opracowane w oparciu o analizę doświadczeń i rozwiązań na globalnych rynkach finansowych dla tego typu produktów.

W tym celu zdefiniowane zostały „część udziałowa” i „część dłużna” portfela inwestycyjnego funduszu. Definicja „części udziałowej” odnosi się do aktywów będących przedmiotem lokat funduszy zdefiniowanej daty o charakterze udziałowym, takich jak np. akcje, prawa poboru czy tytuły uczestnictwa instytucji wspólnego inwestowania, które lokują co najmniej 50% swoich aktywów w instrumenty udziałowe. Definicja „części dłużnej” dotyczy aktywów będących przedmiotem lokat funduszy zdefiniowanej daty o charakterze dłużnym, tj. np. obligacji, bonów skarbowych, listów zastawnych, certyfikatów depozytowych lub innych zbywalnych papierów wartościowych inkorporujących prawa majątkowe odpowiadające prawom z zaciągnięcia długu. Wprowadzenie obu definicji ma na celu zapewnienie przejrzystości struktury inwestycyjnej funduszy zdefiniowanej daty, a także określenie potencjalnego zakresu lokat funduszy inwestujących w aktywa o charakterze udziałowym i dłużnym. Wprowadzenie definicji ma również na celu ujednoczenie rynku

funduszy uczestniczących w pracowniczych planach kapitałowych, poprzez zapewnienie jednakowych zasad dywersyfikacji portfeli tych funduszy w odniesieniu do podziału lokat na część udziałową i dłużną w różnych okresach czasu.

Biorąc po uwagę długi horyzont inwestycyjny funduszy zdefiniowanej daty, a także potrzebę rozszerzenia możliwości inwestycyjnych w kierunku alternatywnych klas aktywów (m.in. nieruchomości, fundusze *private equity* i *venture capital*, strategie absolutnej stopy zwrotu), których udział w portfelu prowadzi do dywersyfikacji ryzyka inwestycyjnego i daje możliwość lokowania części środków w instrumenty o potencjalnie wyższej oczekiwanej stopie zwrotu wprowadza się odpowiednie regulacje w art. 37 projektu. Ich celem jest zniesienie wybranych ograniczeń, którym podlegają fundusze inwestycyjne otwarte na mocy ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi. Bez tych zmian inwestowanie środków gromadzonych w ramach PPK, zwłaszcza w formie funduszy alternatywnych klas aktywów, byłoby praktycznie wyłączone. Wskazać przy tym należy, że inwestowanie pośrednie w alternatywne klasy aktywów, poprzez fundusze i inne instytucje wspólnego inwestowania jest dla uczestników funduszy bardziej optymalne kosztowo i bardziej bezpieczne ze względu na specjalizację i kompetencje podmiotów zarządzających tymi funduszami oraz dywersyfikację ich lokat w porównaniu ze scenariuszem bezpośredniego inwestowania w aktywa należące do kategorii alternatywnych inwestycji.

W ust. 5 znosi się ograniczenia co do stosowania krótkiej sprzedaży i inwestycji w metale, a w ust. 6 i 7 wprowadza się możliwość inwestowania w towarowe instrumenty pochodne, tak aby umożliwić alokację części tych aktywów w instrumenty, których instrumentem bazowym są towary (np. złoto) oraz fundusze aktywnie lokujące w te rodzaje aktywów i stosujące techniki inwestycyjne z uwzględnieniem krótkiej sprzedaży (np. strategie absolutnej stopy zwrotu).

Wprowadzenie ust. 8 wprowadza dopuszczalność inwestowania w fundusze i instytucje wspólnego inwestowania nie tylko spełniające wymogi dla funduszy inwestycyjnych otwartych, tak aby umożliwić lokowanie części aktywów w produkty oparte o nieruchomości, fundusze *venture capital*, *private equity* i fundusze inwestycyjne stosujące strategie absolutnej stopy zwrotu.

W ust. 9, w odniesieniu do inwestycji w tytuły uczestnictwa instytucji wspólnego inwestowania, wyłącza się niektóre przepisy ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, mające zastosowanie przy

dokonywaniu takich lokat przez fundusze inwestycyjne otwarte. W ust. 10 wprowadza się ograniczenie, że lokaty w instrumenty finansowe będące przedmiotem krótkiej sprzedaży, prawa majątkowe reprezentujące prawa do metali szlachetnych, towarowe instrumenty pochodne i tytuły uczestnictwa instytucji wspólnego inwestowania będą dopuszczone do stosowania przez fundusze lokujące aktywa PPK wyłącznie w ramach łącznego limitu 10% wartości aktywów obowiązującego na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 5 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi. Utrzymany zostaje zatem obowiązujący obecnie limit pozwalający na lokowanie przez fundusze inwestycyjne otwarte, na zasadzie wyjątku od głównych kategorii lokat, do 10% wartości aktywów w papiery wartościowe nie będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, alternatywnym systemie obrotu lub innym rynku zorganizowanym, ale rozszerzony zostaje katalog instrumentów dopuszczonych w ramach tego limitu. Warto zwrócić uwagę, że rozszerzenie tego katalogu o np. fundusze nieruchomości czy absolutnej stopy zwrotu oznacza umożliwienie lokowania w bardziej płynne i zdywersyfikowane aktywa niż wynika to bezpośrednio z obowiązujących przepisów art. 93 ust. 1 pkt 5 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi w (np. akcje spółek niepublicznych). W ust. 12 wyłącza się stosowanie w odniesieniu do funduszu zdefiniowanej daty przepisów art. 246 ust. 1 pkt 4 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, zgodnie z którymi ustawową przesłanką rozwiązania funduszu inwestycyjnego jest spadek wartości aktywów netto funduszu inwestycyjnego otwartego poniżej 2.000.000 zł.

W art. 40 projektu ustawy wprowadzone zostały dopuszczalne zakresy alokacji aktywów, odpowiednio, w instrumenty części udziałowej i części dłużnej, tak aby zapewnić realizację zasady przyświecającej funduszom zdefiniowanej daty, tj. stopniowego zmniejszania poziomu ryzyka inwestycyjnego danego funduszu wraz ze zbliżaniem przez uczestników danego funduszu do wieku 60 lat. W początkowym okresie działania funduszu – do 20 roku przed osiągnięciem zdefiniowanej daty przez dany fundusz, kiedy jego uczestnicy są w fazie akumulacji kapitału i dzięki długiej perspektywie czasu są w stanie zaakceptować wyższy poziom ryzyka inwestycyjnego, większość środków funduszu (od 60% do 80%) jest lokowana w, charakteryzujące się wyższym poziomem ryzyka inwestycyjnego i wyższą oczekiwaną stopą zwrotu, instrumenty udziałowe. Natomiast w okresie ostatnich 5 lat przed osiągnięciem zdefiniowanej daty przez fundusz, część portfela w instrumentach udziałowych ma mieścić się w przedziale od 10% do 30% i ma być stopniowo zmniejszany w trakcie

trwania okresu na rzecz, charakteryzującej się niższym poziomem ryzyka inwestycyjnego, części dłużnej, której podstawowym składnikiem mają być obligacje rządowe. Od momentu osiągnięcia przez fundusz jego zdefiniowanej daty co najmniej 85% aktywów musi być zainwestowana w instrumenty dłużne.

Natomiast – zgodnie z art. 41 projektu ustawy – fundusz inwestycyjny w formie ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego, w ramach którego będą oferowane PPK, będzie mógł gromadzić wyłącznie środki uczestnika PPK. Zobowiązanie zakładów ubezpieczeń oferujących PPK w formie ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych do inwestowania wyłącznie środków gromadzonych w ramach PPK wynika z potrzeby przyjęcia założenia dotyczącego zapewnienia konkurencyjności rynku PPK..

Korzystanie przez uczestnika z powyżej opisanego modelu alokacji środków gromadzonych w PPK, uzależnionego od wieku uczestnika PPK, nie będzie obowiązkowe przez cały okres oszczędzania w PPK. Na mocy art. 42 projektu uczestnik może w każdym czasie złożyć wybranej instytucji finansowej wniosek o bezpłatne dokonanie odpowiednio konwersji lub zamiany jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego na jednostki innego funduszu inwestycyjnego (w przypadku gromadzenia środków PPK w funduszu inwestycyjnym), lub przeniesienia środków między rachunkami (w przypadku gromadzenia środków PPK w funduszu emerytalnym), pod warunkiem, że wybrany przez uczestnika nowy fundusz, w którym zostaną ulokowane środki uczestnika, jest zarządzany przez tą samą wybraną instytucję finansową. W takiej sytuacji uczestnik PPK określa jaką część aktywów ma trafić do wybranego przez niego funduszu, przy czym wpłata do jednego funduszu powinna stanowić co najmniej 10% środków zgromadzonych w PPK. Jednakże po otrzymaniu wniosku uczestnika o dokonanie odpowiednio konwersji lub zamiany albo przeniesienia, a przed ich dokonaniem, instytucja finansowa zobowiązana będzie do zapewnienia, że uczestnik zdaje sobie sprawę z możliwych konsekwencji swojej dyspozycji.

Jednocześnie art. 43 ustawy przewiduje zakaz wynagradzania akwizytorów za podejmowanie na rzecz instytucji finansowej działań, które mają na celu nakłanianie podmiotu zatrudniającego do rozwiązania umowy o zarządzanie PPK, której jest stroną i zawarcie nowej umowy o zarządzanie PPK z tą instytucją. Takie rozwiązania mają na celu wyeliminowanie praktyk, które mogłyby wpłynąć na decyzję podmiotu zatrudniającego w zakresie rozwiązania umowy o zarządzanie PPK i zawarcia takiej umowy z inną instytucją

finansową w oparciu o czynniki inne, niż ocena korzystności oferty dla uczestników PPK spośród dostępnych na rynku.

Ponadto, art. 44 ustawy zobowiązuje instytucje finansowe do przygotowywania wszelkich udostępnianych informacji w taki sposób, aby były one rzetelne, zrozumiałe i obiektywne. Jednocześnie proponuje się przyjęcie jako zasady, że reklama dotycząca funduszu inwestycyjnego lub funduszu emerytalnego, w którym gromadzone są środki w PPK, lub instytucji finansowej nie może wprowadzać w błąd, ani nawet stwarzać takiej możliwości, a przy tym odwoływać się do danych nieprawdziwych i nieudokumentowanych, a także być prezentowana z pominięciem istotnych danych, w sposób który przedstawia fundusz inwestycyjny lub fundusz emerytalny w korzystniejszej sytuacji, niż gdyby był oceniany na podstawie pełnych danych, czy też w inny sposób wywierać nierzetelny wpływ na zawarcie umowy o zarządzanie PPK, umowy o prowadzenie PPK lub dokonanie konwersji lub zamiany jednostek rozrachunkowych funduszu inwestycyjnego albo przeniesienia środków między rachunkami funduszu emerytalnego. W przypadku naruszenia zasad reklamy określonych w ustawie organ nadzoru nakazuje zaprzestania tego naruszenia i jednocześnie nakłada na podmiot odpowiedzialny za to naruszenie karę pieniężną w wysokości do 3.000.000 zł.

8. Koszty zarządzania PPK

W art. 45 projektowanej ustawy zaproponowano określenie górnego łącznego limitu wysokości kosztów zarządzania PPK, nie wyższego niż 0,6% aktywów netto funduszu lub subfunduszu w skali roku. Wynagrodzenie za zarządzanie będzie mogło być pobierane przez fundusz inwestycyjny lub fundusz emerytalny w wysokości nie wyższej niż 0,5% wartości aktywów netto funduszu w skali roku, w części przypadającej na PPK. Wynagrodzenie to będzie obliczane na każdy dzień ustalenia wartości aktywów netto funduszu i pobierane do 5 dnia roboczego po zakończeniu miesiąca, za który wynagrodzenie jest należne. Jednocześnie, mając na uwadze konieczność uwzględnienia potrzeby uwzględniania przez zakłady ubezpieczeń kosztów udzielania ochrony ubezpieczeniowej, przyjęto założenie dotyczące limitowania kosztów wynagradzania zakładu ubezpieczeń oraz udzielania ochrony ubezpieczeniowej do wysokości nie wyższej niż 0,5% od wartości aktywów netto funduszu inwestycyjnego. Wprowadzenie limitu kosztów w takiej wysokości ma na celu zapewnienie porównywalności ofert oraz spójności rozwiązań w odniesieniu do wszystkich instytucji finansowych przewidzianych projektem ustawy. Potrącanie kosztów ochrony

ubezpieczeniowej ze środków zgromadzonych w PPK do wysokości 0,5% wartości zgromadzonych aktywów netto pozwoli także na uniknięcie zawieszenia ochrony ubezpieczeniowej, a więc także gwarantowanej sumy wypłaty w ramach ubezpieczenia na życie. Rozwiązanie takie będzie miało charakter fakultatywny zależny od woli stron umowy. Dopuszczalność zastosowania wskazanego mechanizmu powinna zostać ograniczona wyłącznie do ubezpieczenia na życie, nie będzie natomiast dotyczyć ubezpieczeń wypadkowego i chorobowego.

Ponadto instytucja finansowa będzie uprawniona do pobrania wynagrodzenia za osiągnięty wynik („success fee”) maksymalnie 0,1% wartości aktywów netto funduszu w skali roku pod warunkiem zrealizowania dodatniej stopy zwrotu nie niższej od stopy referencyjnej. Stopę referencyjną i szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za osiągnięty wynik określi minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w drodze aktu wykonawczego, uwzględniając obiektywne czynniki ekonomiczne oraz mając na względzie efektywność dokonywanych przez fundusze inwestycji.

Wynagrodzenie za osiągnięty wynik jako element wynagrodzenia zostało wprowadzone w celu podwyższenia efektywności zarządzania PPK. Na rynku funkcjonuje kilka wskaźników, które służą do wyliczania stopy zwrotu, którą zrealizował dany fundusz w trakcie roku, przy założeniu, że: uczestnicy dokonują dopłat, fundusz otrzymuje zyski z lokat, ale jednocześnie inni uczestnicy realizują wypłaty bądź, co naturalne, fundusz pokrywa koszty swojego funkcjonowania. Celem, który przyświecał przy wyborze konkretnego miernika, była jego prostota i powszechność zastosowania. W związku z tym proponuje się zastosowanie stopy zwrotu mierzonej przepływami. Metoda ta wydaje się odpowiednia dla funduszy inwestycyjnych oraz dla funduszy emerytalnych zarządzających PPK. Należy mieć na uwadze, że to zarządzający odpowiadają za kształt portfela inwestycyjnego i mają możliwość podjęcia odpowiednich decyzji, aby dostosować się do oczekiwań swoich klientów. Stopa zwrotu mierzona przepływami jest analogiczna do wewnętrznej stopy zwrotu, przy zastosowaniu której bieżąca wartość netto wynosi 0 lub innymi słowy wartość bieżąca wpływów równa się bieżącej wartości wypływów.

Należy wskazać, że w stosunku do wysokości wynagrodzenia za zarządzanie przewiduje się jednak jeden wyjątek. Dotyczy on sytuacji, gdy aktywa netto funduszy i subfunduszy zarządzanych przez tę samą instytucję finansową oraz zarządzanych przez instytucje finansowe wchodzące w skład tej samej grupy kapitałowej, w części przypadającej na PPK, według stanu na koniec kwartału poprzedzającego termin obliczenia opłaty,

przewyższają 15% środków zgromadzonych we wszystkich funduszach inwestycyjnych, funduszy emerytalnych lub subfunduszy gromadzących środki w PPK (art. 45 ust. 5 projektu). W takim przypadku instytucja finansowa może pobierać wynagrodzenie tylko od tej części aktywów netto w części przypadającej na PPK, która nie przewyższy 15% wartości aktywów netto wszystkich funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych lub subfunduszy w części przypadającej na PPK.

Informacja o wysokości aktywów netto zgromadzonych we wszystkich funduszach lub subfunduszach, w których gromadzone są środki w PPK na koniec każdego kwartału, będzie publikowana przez organ nadzoru do końca miesiąca od zakończenia kwartału kalendarzowego (projektowany art. 45 ust. 11 w zw. z ust. 9). Powyższe ma na celu ograniczenie koncentracji zarządzania środkami gromadzonymi w PPK przez wąską grupę instytucji finansowych, co pozwoli na zrównoważony rozwój rynku PPK.

W art. 46 projektu ustawy wskazano inne koszty, poza wynagrodzeniem za zarządzanie oraz wynagrodzeniem za osiągnięty wynik, jakie fundusz inwestycyjny lub fundusz emerytalny będą mogły pokrywać – co do zasady – z ich aktywów. Obejmują one prowizje i opłaty związane z transakcjami dotyczącymi aktywów odpowiednio funduszu emerytalnego lub funduszu inwestycyjnego, a także związane z ich przechowywaniem i rozliczaniem, jak również należne podatki i opłaty, czy też koszty wymaganych ogłoszeń, druku i publikacji materiałów informacyjnych. Natomiast w przypadku niepokrywania tych kosztów z aktywów odpowiednio funduszu inwestycyjnego lub funduszu emerytalnego, zarządzająca nimi instytucja finansowa, tj. odpowiednio TFI, zakład ubezpieczeń lub też PTE, pracownicze towarzystwo emerytalne, będzie je pokrywała z własnych środków. Co natomiast istotne, opłaty te będą mogły być pobierane jedynie od środków, od których będą przeprowadzane transakcje na środkach gromadzonych w PPK. Nie będą mogły być natomiast pobierane od wpłat dokonywanych do PPK oraz od dopłat rocznych.. Przedmiotowe rozwiązanie ma na celu podwyższenie ochrony wartości dokonywanych wpłat oraz podkreślenie prywatnego charakteru środków gromadzonych w ramach PPK.

9. Nadzór nad funkcjonowaniem PPK

Art. 47 projektowanej ustawy powierza nadzór nad funkcjonowaniem PPK Komisji Nadzoru Finansowego, która ma go sprawować w zakresie zgodności z prawem prowadzenia PPK. W celu umożliwienia KNF prowadzenia nadzoru w art. 48 projektu ustawy proponuje się, aby wybrana instytucja finansowa przekazywała organowi nadzoru kwartalną

(odpowiednio do dnia 31 maja, 31 sierpnia, 30 listopada i ostatniego dnia lutego każdego roku za kwartał poprzedni) oraz roczną informację dotyczącą PPK (do końca lutego każdego roku za rok poprzedni). Informacje te będą uwzględniać w szczególności dane identyfikujące wybraną instytucję finansową oraz podmioty zatrudniające, dla których ta instytucja prowadzi PPK, numer wpisu w ewidencji PPK nadany każdemu z PPK prowadzonych przez tę instytucję, dane o liczbie uczestników PPK zarządzanych przez tę instytucję finansową na koniec każdego kwartału, a także dane dotyczące poszczególnych rodzajów wpłat do PPK oraz wypłat z PPK. Na podstawie takich danych organ nadzoru będzie przygotowywał i publikował informacje dotyczące funkcjonowania PPK w poprzednim kwartale kalendarzowym (odpowiednio do 30 czerwca, 30 września, 31 grudnia i 31 marca każdego roku) oraz w poprzednim roku kalendarzowym (do końca maja każdego roku).

Organ nadzoru będzie posiadał ponadto możliwość podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w prowadzeniu PPK. W tym celu w razie powstania uzasadnionego podejrzenia zaistnienia niezgodności funkcjonowania PPK z obowiązującym prawem, na podstawie art. 49 projektu organ nadzoru będzie wszczynał postępowanie mające na celu ustalenie, czy podejrzenie jest zasadne. W przypadku potwierdzenia niezgodności z prawem w funkcjonowaniu PPK organ nadzoru w szczególności będzie mógł nakazać zaprzestanie działań naruszających obowiązujące przepisy prawne.

10. Wyznaczona instytucja finansowa

Głównym zadaniem wyznaczonej instytucji finansowej jest zapewnienie realizacji obowiązku prowadzenia PPK w sytuacji, gdy w przepisany terminie nie zostanie zawarta umowa o zarządzanie PPK, bądź umowy o prowadzenie PPK. Ponadto, wyznaczona instytucja finansowa będzie odgrywać istotną rolę w przypadku, gdy instytucja finansowa, z którą zawarto umowa o zarządzanie PPK, została usunięta z portalu PPK.

W art. 50 projektu proponuje się, aby wyznaczoną instytucją finansową było TFI, którego większościowym akcjonariuszem jest PFR.

W sytuacji, gdy wyznaczona instytucja finansowa nie będzie mogła dalej wykonywać zadań wynikających z ustawy, zgodnie z art. 51 projektu będzie obowiązana niezwłocznie poinformować PFR o zamiarze zaprzestania wykonywania tych zadań, a także o działaniach podjętych dla zachowania ciągłości ich wykonywania. Z kolei zadaniem PFR w takiej sytuacji będzie niezwłoczne dokonanie wyboru nowej wyznaczonej instytucji finansowej. PFR dokona ponownego wyboru wyznaczonej instytucji finansowej także w przypadku:

- wykreślenia wyznaczonej instytucji finansowej z rejestru przedsiębiorców;
- cofnięcia wyznaczonej instytucji finansowej zezwolenia, o którym mowa w art. 38 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych;
- wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości spółki będącej wyznaczoną instytucją finansową.

Powyższe ma na celu zapewnienie ciągłości funkcjonowania systemu PPK, tak aby obowiązki podmiotów zatrudniających wynikające z ustawy możliwe były do realizacji pomimo braku zainteresowania prowadzeniem PPK przez TFI działające na rynku.

Projektowany art. 52 ustawy przewiduje również możliwość zmiany wyznaczonej instytucji finansowej w przypadku uporczywego naruszania przez wyznaczoną instytucję finansową przepisów ustawy. W celu umożliwienia ponownego wyboru innej wyznaczonej instytucji finansowej PFR w pierwszej kolejności poinformuje instytucję finansową o konsekwencjach uporczywego naruszania przepisów ustawy, polegających na możliwości wyboru innej wyznaczonej instytucji finansowej. Jeżeli w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania przez instytucję finansową takiej informacji, stwierdzone nieprawidłowości nie zostaną usunięte, PFR dokona ponownego wyboru wyznaczonej instytucji finansowej.

Na mocy art. 53 projektu PFR zobowiązany jest przy tym podać każdorazowo do publicznej wiadomości w portalu PPK informację o:

- 1) wyznaczonej instytucji finansowej;
- 2) zmianie wyznaczonej instytucji finansowej;
- 3) terminie rozpoczęcia i wykonywania obowiązków wyznaczonej instytucji finansowej.

11. Ewidencja Pracowniczych Planów Kapitałowych

Ważnym elementem projektowanego systemu będzie ewidencja PPK (art. 54 projektu). Proponuje się, aby ewidencję PPK prowadził PFR w systemie teleinformatycznym umożliwiającym przesyłanie i udostępnianie danych zawartych odpowiednio w informacji dotyczącej płatników będących podmiotami zatrudniającymi, w ewidencji podmiotów zatrudniających, w ewidencji umów o zarządzanie PPK oraz w ewidencji uczestników PPK.

Projekt ustawy przyznaje PFR szereg zadań w zakresie prowadzenia ewidencji PPK, w tym:

- 1) weryfikacja danych dotyczących płatników składek będących podmiotami zatrudniającymi;
- 2) umieszczanie instytucji finansowych w ewidencji PPK;
- 3) opracowanie listy instytucji finansowych umieszczonych w ewidencji PPK i przekazanie jej do organu nadzoru w celu zamieszczenia na stronie internetowej organu nadzoru, oraz do operatora portalu PPK;
- 4) weryfikacja prawa uczestnika do otrzymania wpłaty powitalnej i dopłaty rocznej na podstawie danych otrzymanych od instytucji finansowej;
- 5) weryfikacja prawa uczestnika PPK do otrzymania dopłaty rocznej na podstawie informacji otrzymanych z ZUS;
- 6) rozliczanie wpłaty powitalnej i dopłaty rocznej oraz przekazywanie informacji o ich wysokościach do wybranych instytucji finansowych;
- 7) prowadzenie rozliczeń między Funduszem Pracy a instytucjami finansowymi.

W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa systemu PPK z perspektywy uczestników PPK w art. 55 projektu ustawy proponuje się – jako warunek dopuszczenia do ewidencji PPK – wyznaczenie obowiązku łącznego spełniania odpowiednich wymogów w zakresie doświadczenia, wymogów kapitałowych, a także wymogów w zakresie polityki inwestycyjnej, dla instytucji finansowych, które będą zarządzać gromadzonymi środkami, przy jednoczesnym umożliwieniu dopuszczenia do udziału w ewidencji PPK tym towarzystwom funduszy inwestycyjnych lub towarzystwom emerytalnym, które już zarządzają odpowiednio utworzonymi funduszami inwestycyjnymi lub utworzonymi funduszami emerytalnymi, jak również takich, które rozpoczęły procedurę tworzenia odpowiednio funduszy inwestycyjnych lub funduszy emerytalnych, tj. nadały statut funduszu i zawarły umowę z depozytariuszem, natomiast jeszcze nie zebrały wpłat do funduszu i jeszcze go nie zarejestrowały. Warunkami umieszczenia w ewidencji PPK będą zatem:

- 1) posiadanie co najmniej 3-letniego doświadczenia w zakresie zarządzania funduszami inwestycyjnymi, funduszami inwestycyjnymi otwartymi, funduszami emerytalnymi lub otwartymi funduszami emerytalnymi;
- 2) posiadanie kapitału własnego w wysokości co najmniej 25 000 000 zł, w tym co najmniej 10 000 000 zł w bezpiecznych środkach płynnych rozumianych jako lokaty funduszu rynku pieniężnego w rozumieniu art. 178 *ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi*, tj. instrumenty rynku pieniężnego oraz depozyty o terminie zapadalności nie dłuższym niż

rok w bankach krajowych, instytucjach kredytowych o wysokim stopniu bezpieczeństwa;

- 3) spełnianie wymogów określonych w art. 38 lub art. 39 projektowanej ustawy, tj. w zakresie zarządzania odpowiednią liczbą funduszy inwestycyjnych lub funduszy emerytalnych albo jednym funduszem inwestycyjnym z wydzielonymi subfunduszami w odpowiedniej liczbie, stosującymi odmienne zasady polityki inwestycyjnej uwzględniające różny wiek uczestników, ewentualnie w zakresie nadania statutów wymienionym funduszom inwestycyjnym lub funduszom emerytalnym oraz zawarcia z ich depozytariuszami umów o przechowywanie ich aktywów.

Spełnianie powyższych wymogów w zakresie dopuszczenia do ewidencji PPK należy uznać za wystarczające do bezpiecznego zarządzania przez instytucje finansowe w rozumieniu projektu ustawy środkami gromadzonymi przez uczestników PPK.

Natomiast domyślnie, tj. bez obowiązku spełniania powyższych wymogów, w ewidencji PPK będzie umieszczana wyznaczona instytucja finansowa, tj. TFI, którego większościovym akcjonariuszem jest PFR. Jest to uzasadnione koniecznością zapewnienia instytucji, która, oparta o dobrowolny, rynkowy system, musi spełniać rolę zapewniającą funkcjonowanie tego systemu, tj. np. przejęcie zarządzania funduszem w przypadku jego usunięcia z ewidencji, czy też w przypadku, gdyby żadna z instytucji finansowych nie była zainteresowana zawarciem umowy o zarządzanie PPK.

Umieszczenie w ewidencji PPK towarzystwa funduszy inwestycyjnych, powszechnego lub pracowniczego towarzystwa emerytalne lub zakład ubezpieczeń będzie mogło nastąpić po złożeniu PFR oraz organowi nadzoru oświadczenia przez te podmioty o spełnianiu powyższych warunków. W sytuacji, gdy fundusze inwestycyjne nie zostały zarejestrowane w rejestrze funduszy inwestycyjnych, towarzystwo funduszy inwestycyjnych składa również oświadczenie o terminie i sposobie przeprowadzenia zapisów na jednostki uczestnictwa funduszu inwestycyjnego oraz wpłat do funduszu inwestycyjnego, a także oświadczenie o zawarciu umowy z depozytariuszami tych funduszy o wykonywanie funkcji depozytariuszy tych funduszy. Podobnie w odniesieniu do funduszy emerytalnych, które nie zostały zarejestrowane w rejestrze funduszy emerytalnych – powszechne lub pracownicze towarzystwo emerytalne składa oświadczenie o zawarciu umowy z depozytariuszem tych funduszy o przechowywanie aktywów tych funduszy. PFR umieszcza instytucję finansową w ewidencji PPK w terminie 7 dni od dnia otrzymania oświadczenia oraz informuje o tym te instytucje oraz organ nadzoru i operatora portalu PPK.

W sytuacji, gdy instytucja finansowa umieszczona w ewidencji PPK, przestanie spełniać warunki określone w art. 55 ust. 1, PFR, na wniosek organu nadzoru, zawiesza jej udział w ewidencji PPK, a organ nadzoru wszczyna postępowanie wyjaśniające, o którym mowa w rozdziale 2a ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym. Organ nadzoru może wskazać termin, do którego zawieszenie udziału w ewidencji PPK obowiązuje. Termin ten może ulec przedłużeniu, jeżeli zachodzą uzasadnione obawy, że w dniu jego upływu będą zachodziły przesłanki uzasadniające zawieszenie udziału w ewidencji. W tym okresie instytucja finansowa nie może zawierać nowych umów o zarządzanie PPK.

W przypadku, gdy nieprawidłowości zostaną potwierdzone w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym przez organ nadzoru i nie zostaną usunięte w wyznaczonym przez organ nadzoru terminie, organ nadzoru wydaje decyzję o usunięciu instytucji finansowej z ewidencji PPK. Natomiast w sytuacji, gdy instytucja finansowa nie wniesie opłaty wstępnej lub opłaty rocznej na rzecz operatora portalu PPK w wyznaczonym terminie organ nadzoru może wydać decyzję o usunięciu instytucji finansowej z ewidencji PPK. Również w takim przypadku instytucja finansowa nie może zawierać nowych umów o zarządzanie PPK. W przypadku usunięcia instytucji finansowej z ewidencji PPK wyznaczona instytucja finansowa z dniem następującym po dniu, w którym decyzja organu nadzoru o usunięciu z ewidencji stanie się ostateczna, przejmuje zarządzanie funduszem inwestycyjnym.

Na mocy projektowanego art. 61 PFR będzie mógł, w drodze pisemnej umowy, powierzyć jednemu lub kilku przedsiębiorcom, wykonywanie niektórych lub wszystkich czynności związanych z prowadzeniem ewidencji PPK. PFR będzie każdorazowo informował KNF o zamiarze zawarcia tej umowy oraz o zamiarze jej zmiany co do zakresu powierzonych czynności, a następnie będzie przekazywał KNF informacje o jej zawarciu, zmianie i rozwiązaniu.

W związku z wykonywaniem przez PFR, a także powierzeniem przez PFR – odpowiednio jednemu lub kilku przedsiębiorcom – czynności związanych z prowadzeniem ewidencji PPK, niezbędne jest uregulowanie kwestii związanych z ochroną danych osobowych w niej zawartych. PFR albo przedsiębiorca będą administratorami danych w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) . Przez dozwolone przetwarzanie danych będzie rozumiane tworzenie i uaktualnianie

zbiorów danych podmiotów zatrudniających oraz uczestników PPK. Niedozwolone będzie udostępnienie danych innym podmiotom. W celu zabezpieczenia danych PFR będzie obowiązany do powołania inspektora ochrony danych (art. 122 projektu). Zasadą będzie, że dane uczestników PPK uzyskane w wyniku realizacji zadań wynikających z ustawy będą podlegać obowiązkowi zachowania w tajemnicy. Obowiązek ten będzie również obejmować osoby sprawujące funkcje kierownicze, pracowników i współpracowników PFR mających dostęp do danych podmiotów obowiązanych do uiszczania opłat za prowadzenie ewidencji PPK.

W myśl art. 63 projektu opłata za prowadzenie ewidencji PPK będzie pobierana co miesiąc i będzie pokrywana przez wybraną instytucję finansową z jej własnych środków. Jej wysokość, sposób obliczania i terminy uiszczania zostaną określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, dla którego wytycznymi będą potrzeba zapewnienia pokrycia kosztów funkcjonowania ewidencji PPK oraz ustanowienie opłaty nie wyższej niż iloczyn liczby rachunków prowadzonych przez wybraną instytucję finansową i kwoty równej 0,20 zł.

Niezbędne jest również określenie informacji zawartych w ewidencji PPK – w tym zakresie projektowany art. 64 wskazuje, że będzie ona obejmowała:

- 1) ewidencję instytucji finansowych spełniających wymogi określone w ustawie, które mogą oferować PPK;
- 2) ewidencję podmiotów zatrudniających, które zawarły umowy o zarządzanie PPK;
- 3) ewidencję umów o zarządzanie PPK zawartych przez podmioty zatrudniające;
- 4) rejestr uczestników.

Zakresy informacji w nich zawartych zostały określone w art. 67-70 projektu ustawy.

Wpis umowy o zarządzanie PPK do ewidencji PPK – w myśl projektowanego art. 65 – będzie każdorazowo poprzedzony wnioskiem zgłaszanym przez wybraną instytucję finansową w terminie 14 dni od dnia zawarcia tej umowy. Na tej podstawie będzie ona wpisywana do ewidencji PPK i nadawany będzie jej numer. Wpis umowy o zarządzanie PPK do ewidencji PPK – zgodnie z art. 66 projektu ustawy – obejmuje:

- 1) dane podmiotu zatrudniającego;
- 2) dane instytucji finansowej, z którą podmiot zatrudniający zawarł umowę o zarządzanie PPK;
- 3) numer podmiotu zatrudniającego w ewidencji PPK.

Zgodnie z art. 70 ustawy rejestr uczestników tworzony jest na podstawie rachunków uczestników funduszy inwestycyjnych, w których gromadzone są środki w ramach PPK.

Na mocy art. 71 projektu wybrana instytucja finansowa zobowiązana zostanie do przesyłania PFR wskazanych danych każdego dnia roboczego. Jednocześnie będzie ona obowiązana do współpracy z PFR w celu wyjaśnienia ewentualnych różnic między danymi zgromadzonymi w jej ewidencji a danymi zgromadzonymi w ewidencji PPK.

W świetle projektowanego art. 72 PFR będzie mógł udostępniać z ewidencji PPK:

- 1) dane z ewidencji umów o zarządzanie PPK zawartych przez podmioty zatrudniające – Państwowej Inspekcji Pracy w celu realizacji kontroli spełniania obowiązków wynikających z ustawy, w tym obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK oraz obowiązku odprowadzania składek do PPK;
- 2) dane z rejestru uczestników – operatorowi portalu w celu informowania uczestników oraz osób uprawnionych o wartości środków zgromadzonych w PPK;
- 3) dane identyfikujące uczestników – instytucjom finansowym w celu wyjaśnienia ewentualnych różnic między danymi w ewidencji wybranej instytucji finansowej a danymi w ewidencji PPK;
- 4) dane zawarte w ewidencji podmiotów zatrudniających, dane zawarte w ewidencji umów o zarządzanie PPK oraz dane zawarte w rejestrze uczestników – ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w celach analityczno-sprawozdawczych;
- 5) dane o liczbie uczestników, którzy nabyli prawo do dopłaty rocznej za rok poprzedni – ministrowi właściwemu do spraw pracy.

12. Portal PPK

Na mocy projektowanego art. 73 w celu zapewnienia narzędzia dla prezentacji ofert instytucji finansowych dla podmiotów zatrudniających porównujących oferty różnych instytucji finansowych przed podjęciem decyzji, z którą instytucją zostanie przez nich zawarta umowa o zarządzanie PPK, proponuje się utworzenie portalu PPK. Portal PPK będzie prowadzony przez spółkę zależną od PFR, nazwaną operatorem portalu.

Portal PPK będzie stanowić punkt informacji dla wszystkich interesariuszy PPK, w tym dla podmiotów zatrudniających, tak aby w jednym miejscu zapewniona była możliwość uzyskania pełnej informacji na temat wymagań i obowiązków wobec podmiotów

zatrudniających oraz praw i obowiązków osób zatrudnionych. Podstawowym celem portalu PPK będzie zatem zapewnienie informacji i koordynacji działań, gwarantujących pozytywny odbiór, zrozumienie i akceptację interesariuszy.

Prezentacja w portalu PPK ofert instytucji finansowych, jest dokonywana z zapewnieniem równego dla każdej instytucji finansowej czasu wyświetlania ofert oraz logotypu poszczególnych instytucji finansowych na głównej stronie portalu PPK, zarówno w zakresie długości czasu wyświetlania, jak i liczby wyświetleń w ciągu danego dnia.

Do zadań operatora portalu, oprócz wskazanych powyżej, będzie należało upowszechnianie wiedzy o PPK, a w przyszłości także informowanie o wartości zgromadzonych środków. Instytucja finansowa będzie obowiązana do wniesienia na rzecz operatora portalu opłaty za utworzenie i prowadzenie portalu PPK – opłaty wstępnej, która nie będzie mogła być wyższa niż 750.000 zł oraz opłaty za udział w portalu PPK – opłaty rocznej, która nie będzie wyższa niż 0,075% aktywów zgromadzonych w PPK zarządzanych przez instytucje finansowe umieszczone w ewidencji PPK. Jednocześnie zostało wskazane wprost, że operator portalu nie może osiągać zysku z tytułu wniesionej na jego rzecz opłaty wstępnej i opłaty rocznej

13. Podział środków w przypadku rozvodu lub unieważnienia małżeństwa

Ze względu na prywatnoprawny charakter środków zgromadzonych w PPK, a także mając na uwadze cele PPK, projektowana ustawa przewiduje szczegółowe zasady podziału środków w przypadku rozvodu lub unieważnienia małżeństwa. W art. 76 projektu proponuje się, aby w tego typu przypadkach środki zgromadzone w PPK, przypadające byłemu małżonkowi w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków, były co do zasady przekazywane do wypłaty transferowej na rachunek PPK byłego małżonka. Jeżeli były małżonek uczestnika jest stroną więcej niż jednej umowy o prowadzenie PPK, wypłata transferowa będzie dokonywana na rachunek, prowadzony na podstawie umowy o prowadzenie PPK, którą w imieniu tego małżonka zawarto najpóźniej. W projektowanej ustawie przewidziano także zasady wyboru rachunku, na który należy dokonać wypłatę transferową, w sytuacji, gdy tego samego dnia w imieniu małżonka uczestnika zawarto więcej niż jedną umowę o prowadzenie PPK – w takim przypadku wypłata transferowa będzie dokonywana na rachunek, na którym wartość zgromadzonych środków jest większa.

Jeżeli były małżonek uczestnika nie będzie stroną umowy o prowadzenie PPK, środki zgromadzone w PPK, przypadające jemu w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków,

będą podlegały, ze wszystkimi konsekwencjami, zwrotowi w formie pieniężnej (art. 76 ust. 2) albo były małżonek będzie mógł przenieść te środki na wskazany przez niego rachunek bankowy, pod warunkiem utrzymania tych środków na rachunku bankowym, co najmniej do ukończenia 60 roku życia. Jeżeli były małżonek będzie chciał wypłacić te środki wcześniej, będą one reżimowi przewidzianemu dla środków podlegających zwrotowi. W takim przypadku od dochodu z tytułu zwrotu pobierany będzie podatek od dochodów kapitałowych. Ponadto, w omawianej sytuacji, wybrana instytucja będzie obowiązana przekazać na rachunek bankowy wskazany przez ZUS – kwotę odpowiadającą 30% połowy sumy składek finansowanych przez podmiot zatrudniający wpłaconych do PPK oraz na rachunek bankowy wskazany przez ministra właściwego do spraw pracy – kwotę odpowiadającą połowie sumy wpłaty powitalnej i dopłat rocznych do PPK. Zasada ta nie znajdzie zastosowania w przypadku, gdy były współmałżonek uprawniony do dokonania zwrotu ukończył 60 lat.

Opisane powyżej zasady znajdą odpowiednie zastosowanie w przypadku ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa uczestnika albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między uczestnikiem a jego małżonkiem (art. 80 projektu).

14. Podział środków w przypadku śmierci uczestnika

Prywatnoprawny charakter środków zgromadzonych w PPK i cele tego typu planów wymagają ponadto ustanowienia szczególnych zasad podziału środków w przypadku śmierci uczestnika. W art. 81 projektu ustawy proponuje się, aby w sytuacji, gdy w chwili śmierci uczestnik pozostawał w związku małżeńskim, wybrana instytucja finansowa dokonywała wypłaty transferowej połowy środków zgromadzonych na rachunku zmarłego na rachunek PPK, IKE lub PPE małżonka zmarłego uczestnika, w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej. Jeżeli małżonek zmarłego uczestnika jest stroną więcej niż jednej umowy o prowadzenie PPK lub uczestnikiem więcej niż jednego PPE, stosuje się zasady obowiązujące przy podziale środków w razie rozvodu lub unieważnienia małżeństwa.

Na wniosek małżonka zmarłego uczestnika, zwrot środków zgromadzonych w PPK, przypadających temu małżonkowi może nastąpić w formie pieniężnej. Zwrot następuje w terminie 3 miesięcy od dnia przedstawienia dowodu, że środki zgromadzone na rejestrze uczestnika PPK przypadły temu małżonkowi. Projektowane rozwiązania nie nakładają

natomiast na instytucje finansowe obowiązku przekazywania w takich wypadkach części środków na rachunek wskazany przez ZUS.

Środki zgromadzone w PPK zmarłego uczestnika, które nie zostaną przekazane byłemu małżonkowi zmarłego uczestnika, na mocy projektowanego art. 82 przekazane zostaną osobom uprawnionym, a w przypadku ich braku wchodzi w skład spadku. Środki zgromadzone w PPK zmarłego uczestnika, przypadające osobie uprawnionej przekazywane są w formie wypłaty transferowej na rachunek PPK, na IKE lub do PPE osoby uprawnionej lub na wniosek tej osoby są zwracane w formie pieniężnej.

15. Łączenie i likwidacja funduszu inwestycyjnego lub funduszu emerytalnego, w którym lokowane są środki gromadzone w PPK oraz przejęcie zarządzania takim funduszem

Ze względu na szczególnie cel PPK, projektowana ustawa zawiera przepisy regulujące skutki likwidacji funduszu inwestycyjnego lub funduszu emerytalnego gromadzących środki w PPK. W art. 83 projektu proponuje się, aby w przypadku otwarcia likwidacji funduszu inwestycyjnego, funduszu emerytalnego lub subfunduszu, w którym lokowane są środki gromadzone w PPK, wybrana instytucja finansowa była zobowiązana do powiadomienia podmiotu zatrudniającego o otwarciu likwidacji. Proponuje się jednocześnie, aby środki pieniężne przyznane uczestnikowi PPK w postępowaniu likwidacyjnym przekazywane były przez likwidatora na inny wskazany przez uczestnika PPK rachunek PPK prowadzony na rzecz tego uczestnika PPK,. Zapewni to możliwość realizacji celów PPK.

W związku z koniecznością zachowania spójności w zakresie wprowadzanych rozwiązań w odniesieniu do tworzonych na podstawie projektu ustawy podmiotów, należy ponadto zapewnić adekwatne zasady ich łączenia oraz przejęcia zarządzania. W związku z powyższym w art. 84 proponuje się, aby fundusze zdefiniowanej daty mogły łączyć się wyłącznie z innymi funduszami zdefiniowanej daty. Natomiast subfundusze wydzielone w funduszach zdefiniowanej daty będą mogły łączyć się wyłącznie z funduszem zdefiniowanej daty, którego organem jest ta sama instytucja finansowa, albo z subfunduszem wydzielonym w funduszu zdefiniowanej daty z wydzielonymi subfunduszami, którego organem jest ta sama instytucja finansowa. Do łączenia funduszy zdefiniowanej daty będących funduszami emerytalnymi będzie się natomiast stosowało przepisy ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

Na mocy projektowanego art. 85 przekształcenie funduszu zdefiniowanej daty będącego funduszem inwestycyjnym może polegać wyłącznie na przekształceniu funduszy zdefiniowanej daty w jeden specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty z wydzielonymi subfunduszami lub przekształceniu funduszu zdefiniowanej daty w nowy subfundusz istniejącego specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego z wydzielonymi subfunduszami.

Natomiast umowa o przejęcie zarządzania funduszem zdefiniowanej daty, prowadzenia jego spraw oraz reprezentowania w stosunkach z osobami trzecimi będzie mogła być zawarta przez instytucję finansową będącą organem tego funduszu wyłącznie z inną instytucją finansową (art. 86 projektu ustawy).

W myśl art. 87 projektu do przejęcia zarządzania funduszem inwestycyjnym, w którym będą lokowane środki gromadzone w PPK, jak również do likwidacji, a także do przekształcenia takiego funduszu, w zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale zastosowanie będą miały przepisy ustawy o funduszach inwestycyjnych lub ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

16. Rozporządzanie środkami zgromadzonymi w PPK, wypłaty, wypłaty transferowe i zwrot

Ze względu na szczególne cele oszczędności gromadzonych w PPK, w art. 88 projektu proponuje się, aby uczestnik mógł rozporządzać środkami zgromadzonymi w PPK jedynie na zasadach określonych w przepisach projektowanej ustawy. W szczególności środki gromadzone w PPK, zgodnie z projektowanym art. 90, mają pozostawać na rachunku uczestnika do czasu wypłaty lub wypłaty transferowej, także w przypadku, gdy uczestnik zrezygnował z oszczędzania w PPK, albo ustało zatrudnienie uczestnika w podmiocie zatrudniającym, który w jego imieniu i na jego rzecz zawarł umowę o prowadzenie PPK. Na mocy art. 89 projektu ustawy, środki zgromadzone w PPK nie będą też podlegały egzekucji sądowej i administracyjnej. Ograniczenie to nie znajdzie jednak zastosowania do egzekucji mającej na celu zaspokojenie roszczeń alimentacyjnych.

W świetle art. 91 ust. 1 projektowanej ustawy wypłata środków zgromadzonych w PPK będzie wyłącznie na wniosek:

- 1) uczestnika po osiągnięciu przez niego 60 roku życia;

- 2) uczestnika w celu pokrycia wkładu własnego w związku z zaciągnięciem przez uczestnika kredytu udzielonego na sfinansowanie budowy budynku mieszkalnego lub nabycia mieszkania w różnych formach prawnych, funkcjonujących na rynku nieruchomości;
- 3) uczestnika w przypadku poważnego zachorowania uczestnika, współmałżonka uczestnika lub dziecka uczestnika;
- 4) osoby uprawnionej w przypadku śmierci uczestnika.

Jednocześnie, w sytuacji, gdy uczestnik po osiągnięciu 60 roku życia podjął decyzję o rozpoczęciu wypłat środków zgromadzonych w PPK, dalsze wpłaty na PPK nie są dokonywane, a dopłaty roczne nie są przekazywane. Rozwiązanie takie jest analogiczne, jak w przypadku gromadzenia oszczędności na IKE lub IKZE.

Na mocy projektowanego art. 93 po osiągnięciu 60 roku życia, 25% środków zgromadzonych w PPK wypłacanych będzie jednorazowo, chyba że uczestnik złoży wniosek o wypłatę tej części środków w ratach. Pozostałych 75% środków zgromadzonych w PPK wypłacanych będzie w co najmniej 120 ratach miesięcznych, chyba że uczestnik, po otrzymaniu informacji o skutkach podatkowych takiego żądania, żąda wypłaty w mniejszej liczbie rat. W takim bowiem przypadku uczestnik zobowiązany będzie do zapłaty podatku od dochodów kapitałowych od kwoty wypłaty przekraczającej 25% wartości aktywów zgromadzonych w PPK.

W myśl art. 92 projektu na podstawie umowy zawartej z wybraną instytucją finansową, uczestnik może jednorazowo dokonać, raz w życiu, wypłaty do 100% wartości środków zgromadzonych w PPK w celu pokrycia wkładu własnego w związku z zaciągnięciem przez uczestnika kredytu udzielonego na sfinansowanie budowy budynku mieszkalnego lub nabycia mieszkania w różnych formach prawnych, funkcjonujących na rynku nieruchomości. Umowa, o której mowa, będzie określać oznaczenie inwestycji finansowanej z kredytu, zasady i terminy wypłaty, zasady i terminy zwrotu wypłaconych środków w pełnej wysokości, przy czym termin zwrotu nie będzie mógł rozpocząć się później niż 5 lat od dnia wypłaty środków i trwać dłużej niż 15 lat od dnia wypłaty środków. Jeżeli uczestnik nie zwróci wypłaconych w ten sposób środków, zobowiązany będzie do zapłaty podatku od dochodów kapitałowych w zakresie, w jakim uczestnik nie dokonał zwrotu wypłaconych środków w pełnej wysokości i w terminie wynikającym z umowy zawartej na podstawie tego przepisu.

W art. 94 projektu proponuje się, aby uczestnik, po osiągnięciu przez niego 60 roku życia mógł wnioskować o wypłatę środków zgromadzonych w PPK w formie świadczenia

małżeńskiego. Będzie to możliwe w sytuacji, gdy małżonek uczestnika PPK również osiągnął 60 rok życia a małżonkowie wspólnie oświadczą, że chcą skorzystać w wypłaty w formie świadczenia małżeńskiego. Świadczenie małżeńskie będzie wypłacane przez okres 120 miesięcy, a jego wysokość ustalana będzie przez podzielenie łącznej wysokości środków zgromadzonych w PPK przez uczestnika i małżonka uczestnika przez taką liczbę rat. Świadczenie małżeńskie będzie wypłacane małżonkom wspólnie aż do wyczerpania środków. Jednakże w przypadku śmierci jednego z małżonków, świadczenie małżeńskie będzie wypłacane drugiemu małżonkowi w dotychczasowej wysokości, aż do wyczerpania środków.

Art. 95 projektowanej ustawy zakłada ponadto, że uczestnik PPK będzie wnioskować o wypłatę 25% środków w przypadku poważnego zachorowania uczestnika, jego małżonka uczestnika lub dziecka. Poważne zachorowanie będzie obejmować trwałą niezdolność do pracy uprawniającą do otrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz wymienione w ustawie poważne stany chorobowe. W takich przypadkach wypłata będzie, w zależności od wniosku uczestnika, dokonywana jednorazowo albo w ratach.

Na mocy projektowanego art. 96 możliwe będzie dokonywanie wypłat transferowych z jednego rachunku PPK na inny rachunek PPK, na rachunek terminowej lokaty, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Prawo bankowe, uczestnika, na IKE byłego współmałżonka uczestnika, na IKE osoby uprawnionej, na rachunek w PPE prowadzony dla osoby uprawnionej, lub do zakładu ubezpieczeń prowadzącego działalność w zakresie ubezpieczeń na życie. Wypłata transferowa na rachunek terminowej lokaty będzie mogła być dokonana, jeżeli w umowie o prowadzenie rachunku lokaty terminowej została wyłączona swoboda dysponowania środkami przekazanymi z PPK przez co najmniej 10 lat.

Przed dokonaniem wypłaty transferowej wybrana instytucja finansowa – zgodnie z art. 98 projektu ustawy – będzie sporządzać informację dotyczącą uczestnika, który złożył dyspozycję wypłaty transferowej. W przypadku dokonywania wypłaty transferowej wybrana instytucja finansowa, wraz z dokonaniem wypłaty transferowej, będzie przekazywać przedmiotową informację oraz informacje od wszystkich poprzednich wybranych instytucji finansowych uczestnikowi i instytucji finansowej zarządzającej funduszem inwestycyjnym, do którego dokonywana jest wypłata transferowa, lub z którą została zawarta umowa o prowadzenie rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej. Sposób sporządzania tej

informacji i tryb jej przekazywania zostanie określony w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

Zwrot w rozumieniu art. 99 w zw. z art. 2 pkt 46 ustawy będzie oznaczał wycofanie środków zgromadzonych na PPK na wniosek uczestnika lub byłego współmałżonka uczestnika i będzie następował w formie pieniężnej, w terminach określonych w statucie funduszu lub subfunduszu inwestycyjnego.

W związku z dokonywanym zwrotem instytucja finansowa przekaże kwotę odpowiadającą 30% składek finansowanych przez podmiot zatrudniający na rachunek bankowy wskazany przez ZUS. Kwota ta będzie stanowić przychód Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Informacja o tej kwocie będzie ewidencjonowana na koncie osoby zatrudnionej jako składka na ubezpieczenie emerytalne należna za miesiąc, w którym została ona przekazana do ZUS. Szczegółowy zakres danych podawanych przez instytucję finansową na dokumencie płatniczym, za pomocą którego przekazywana jest ta kwota, jak również sposób i tryb jej przeliczenia na podstawie wymiaru świadczenia zostanie określony, w drodze rozporządzenia, przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia prawidłowego zewidencjonowania danych na koncie ubezpieczonego.

Kwota odpowiadająca 70% składek finansowanych przez podmiot zatrudniający będzie przekazywana na rachunek bankowy wskazany przez uczestnika lub byłego współmałżonka uczestnika po uprzednim pomniejszeniu o należną kwotę podatku dochodowego od osób fizycznych, która zgodnie z odrębnymi przepisami przekazywana jest na rachunek właściwego urzędu skarbowego. Kwota odpowiadająca wpłatom finansowanym przez osobę zatrudnioną będzie z kolei przekazywana na rachunek bankowy wskazany przez uczestnika lub byłego współmałżonka uczestnika po uprzednim pomniejszeniu o należną kwotę podatku dochodowego od osób fizycznych, która zgodnie z odrębnymi przepisami przekazywana jest na rachunek właściwego urzędu skarbowego. Natomiast kwota odpowiadająca sumie wpłaty powitalnej i dopłat rocznych będzie przekazywana na rachunek bankowy wskazany przez ministra właściwego do spraw pracy. Zysk zrealizowany na wpłacie powitalnej i dopłatach rocznych, po pomniejszeniu o podatek dochodowy, zostanie przekazany na rachunek bankowy wskazany przez uczestnika..

Informacje o dokonanych zwrotach, w podziale na kwotę zwrotu ze składek osoby zatrudnionej, kwotę zwrotu z wpłat podmiotu zatrudniającego oraz kwotę zwrotu z wpłaty

powitalnej i dopłat rocznych, będą przekazywane przez instytucję finansową do ewidencji PPK.

17. Przepisy karne

Art. 101 projektowanej ustawy przewiduje odpowiedzialność wykroczeniową za, niedopełnienie obowiązku zawarcia w imieniu i na rzecz osoby zatrudnionej umowy o prowadzenie PPK w przewidzianym terminie, niedopełnienie obowiązku wnoszenia wpłat wnoszonych do PPK w przewidzianym przepisami terminie, niedopełnienie obowiązku dokonywania wpłat w przewidzianym przepisami terminie niezgłoszenie wymaganych ustawą danych lub zgłaszanie nieprawdziwych danych albo udzielanie w tych sprawach nieprawdziwych wyjaśnień lub odmawianie ich udzielenia, nieprowadzenie dokumentacji związanej z obliczaniem wpłat do PPK.

Zgodnie z art. 103 kto, jako podmiot zatrudniający albo osoba upoważniona do działania w imieniu podmiotu zatrudniającego lub działająca z inicjatywy tego podmiotu, nakłania uczestnika PPK do rezygnacji z oszczędzania w PPK, podlega karze grzywny w wysokości do 1,5% funduszu wynagrodzeń u danego podmiotu zatrudniającego w roku obrotowym poprzedzającym nałożenie grzywny. Jednocześnie zaś, w art. 14 ust. 4 projektu, została wprowadzona wprost możliwość informowania przez podmiot zatrudniający osoby zatrudnione o warunkach uczestnictwa w PPK oraz obowiązkach i uprawnieniach podmiotu zatrudniającego oraz osoby zatrudnionej związanych z udziałem w PPK.

Zgodnie z projektowanym art. 104 konsekwencją wprowadzenia zakazu wynagradzania akwizytorów za podejmowanie na rzecz instytucji finansowej działań, które mają na celu skłonienie podmiotu zatrudniającego do rozwiązania umowy o zarządzanie PPK, której jest stroną i zawarcia umowy o zarządzanie PPK z tą instytucją, a także zakaz wynagradzania ich za podejmowanie czynności skutkujących wzrostem aktywów zarządzanych przez instytucję finansową, na rzecz której działają, jest propozycja penalizacji takich działań. To samo dotyczy oferowania dodatkowych korzyści materialnych w zamian za zawarcie z określoną instytucją finansową umowy o zarządzanie PPK lub zaniechanie jej wypowiedzenia.

III. ZMIANY W INNYCH USTAWACH, ROZWIĄZANIA W OKRESIE PRZEJŚCIOWYM I UWAGI KOŃCOWE

1. Zmiany w przepisach innych ustaw

Projektowana ustawa przewiduje zmiany w:

- 1) ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 108, 138 i 305) - zmiana zakłada, że wpłaty dokonywane odprowadzane do PPK nie będą podlegały ograniczeniom w zakresie potrąceń z wynagrodzenia za pracę;
- 2) ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2017 r. poz. 833 i 858) - zmiana polega na zwolnieniu od podatku od spadków i darowizn nabycia w drodze dziedziczenia środków z PPK;
- 3) ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 200 i 317):

Proponuje się zwolnienie od opodatkowania kwot dopłat rocznych i składek powitalnych, jak również kwot otrzymanych tytułem zwrotu dokonywanego na wniosek małżonka zmarłego uczestnika oraz zwrotu dokonanego osobom uprawnionym wskazanym przez zmarłego uczestnika (dodanie pkt 47f-47g i pkt 58c-58d w art. 21 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych).

Zmiany zakładają ponadto, że wydatki poniesione przez podmiot zatrudniający na zapewnienie prawidłowej realizacji obowiązków wynikających z przepisów projektowanej ustawy będą kosztami uzyskania przychodu w miesiącu, za który są one należne, pod warunkiem że zostaną opłacone w przepisany terminie (dodanie ust. 1ba i ust. 6bc w art. 22 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych).

Wpłaty dokonywane do PPK od nagród i premii wypłaconych z dochodu po opodatkowaniu podatkiem dochodowym nie będą stanowiły kosztów uzyskania przychodów (dodanie pkt 37a w art. 23 w ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych).

W dalszej kolejności zmiany dotyczą podatku od dochodów kapitałowych (dodanie pkt 11a-11d w art. 30a ust. 1 oraz dodanie ust. 12-15 w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych). Podatkiem tym będą objęte:

- dochód uczestnika PPK uzyskany w związku z wypłatą w zakresie, w jakim uczestnik nie dokonał zwrotu wypłaconych środków w terminie wynikającym z umowy zawartej przez uczestnika z wybraną instytucją finansową w sprawie jednorazowej wypłaty do 100% wartości środków zgromadzonych w PPK w celu pokrycia wkładu własnego w związku z zaciągnięciem kredytu na sfinansowanie budowy budynku mieszkalnego oraz nabyciu praw własności mieszkania. W przedmiotowym

przypadku dochodem będzie kwota niedokonanego w terminie zwrotu wypłaconych środków, pomniejszona o koszty nabycia umorzonych tytułów uczestnictwa przypadające na niedokonany zwrot. Za koszty te będzie uważana suma wpłat na nabycie umorzonych tytułów uczestnictwa w celu dokonania wypłaty, ustalona w takiej proporcji jaką stanowiła kwota niedokonanego zwrotu do wartości środków wypłaconych jednorazowo przez uczestnika w celu pokrycia wkładu własnego w związku z zaciągnięciem kredytu udzielonego na sfinansowanie budowy budynku mieszkania oraz nabycia praw związanych z mieszkaniem. Sumę wpłat będzie stanowiła suma kwot wpłaconych składek podstawowych i składek dodatkowych finansowanych przez podmiot zatrudniający i uczestnika.;

- dochód uczestnika PPK z tytułu dokonanej w związku z osiągnięciem przez uczestnika 60 roku życia wypłaty 75% środków zgromadzonych w PPK w 120 ratach miesięcznych, w przypadku jeżeli wypłata ratalna będzie trwała krócej niż 10 lat. Dochodem będzie kwota wypłaty pomniejszona o przypadające na nią koszty. Za koszty te będzie uważany stosunek sumy wpłat w proporcji do ilości rat – w przypadku wypłaty ratalnej, lub suma wpłat – w przypadku wypłaty jednorazowej. Sumę wpłat będzie stanowić 75% sumy kwot wpłaconych składek podstawowych i składek dodatkowych finansowanych przez podmiot zatrudniający i uczestnika oraz 75% wypłaty powitalnej i 75% sumy dopłat rocznych.;
- dochód małżonka uczestnika PPK niebędącego stroną umowy o prowadzenie PPK z tytułu zwrotu dokonanego na jego rzecz. Dochodem będzie kwota zwrotu pomniejszona o sumę wpłat dokonaną przez uczestnika w części przypadającej małżonkowi. Sumę wpłat będzie stanowić suma kwot wpłaconych składek podstawowych i składek dodatkowych finansowanych przez podmiot zatrudniający i uczestnika.;
- dochód uczestnika PPK uzyskany w związku z gromadzeniem w nim środków, w przypadku zwrotu zgromadzonych środków. Dochodem będzie kwota zwrotu z umorzenia tytułów uczestnictwa pomniejszona o wydatki na nabycie umarżanych tytułów uczestnictwa pochodzące z kwot wpłaconych składek podstawowych i składek dodatkowych finansowanych przez podmiot zatrudniający i uczestnika.;

4) ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2343 i 2369 oraz z 2018 r. poz. 317):

Zmiany zakładają, że wydatki poniesione przez podmiot zatrudniający na zapewnienie prawidłowej realizacji obowiązków wynikających z przepisów projektowanej ustawy będą kosztami uzyskania przychodu w miesiącu, za który są one należne, pod warunkiem że zostaną opłacone w przepisany terminie (dodanie ust. 1da i ust. 4ga w art. 15 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych).

Nie będą natomiast uważane za koszty uzyskania przychodów wpłaty dokonane do PPK od nagród i premii wypłaconych z dochodu po opodatkowaniu, jak również wpłaty niedokonane do PPK w części finansowanej przez podmiot zatrudniający (dodanie pkt 40a i pkt 57aa w art. 16 w ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych).;

- 5) 5) ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 870, z późn. zm.): zmiany umożliwiają możliwość oferowania PPK przez powszechne towarzystwa emerytalne oraz pracownicze towarzystwa emerytalne; ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 oraz z 2018 r. poz. 106 i 138) - zmiany polegają na dodaniu kwot obniżenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, wynikającego z projektowanej ustawy, do zakresu imiennego raportu miesięcznego przekazywanego przez płatnika do ZUS (dodanie lit. e w art. 41 ust. 3 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), jak również do zakresu danych ubezpieczonego przekazywanych przez ZUS ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych oraz organom Krajowej Administracji Skarbowej na ich żądanie (dodanie lit. ra w art. 50 ust. 17 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych);

:

- 6) W ustawie z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1222 i 2371) zmiana zakłada, że ograniczenia wynikające z tej ustawy stosuje się do wpłat podstawowych i wpłat dodatkowych oraz wpłaty powitalnej i dopłat rocznych w dokonywanych do pracowniczych planów kapitałowych;
- 7) ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2017 r. poz. 1221 i 2491 oraz z 2018 r. poz. 62 i 86) - zmiana dotyczy zwolnienia od podatku od towarów i usług usług zarządzania PPK – usługi wykonywane w tym zakresie będą analogiczne np. do czynności wykonywanych przez agenta transferowego w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych;

- 8) ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, z późn. zm.) - zmiany mają na celu zaliczenie do przychodów Funduszu Pracy środków przekazanych na rachunki bankowe wskazane przez ministra właściwego do spraw pracy, przypadających z tytułu zwrotu na rzecz współmałżonka uczestnika PPK niebędącego stroną umowy o prowadzenie PPK, odpowiadających połowie sumy wpłaty powitalnej i dopłat rocznych, oraz środków przypadających ze zwrotu na rzecz uczestnika PPK, odpowiadających sumie wpłaty powitalnej i dopłat rocznych (dodanie pkt 6d w art. 106 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), jak również umożliwienie finansowania dopłat rocznych do PPK i wpłat powitalnych, jako świadczeń na rzecz osób fizycznych, ze środków Funduszu Pracy (dodanie pkt 61 w art. 108 ust. 1);
- 9) ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1449):
- Zmiany w pkt 2 w art. 2 ustawy zakładają umożliwienie uczestnictwa w pracowniczym programie emerytalnym nakładcom, osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z art. 750 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, a także członkom rad nadzorczych wynagradzanych z tytułu pełnienia tych funkcji. Warunkiem uczestnictwa tych osób w programie będzie wprowadzenie odpowiedniego postanowienia do umowy zakładowej, przy czym nie będzie to obligatoryjne.
- Ponadto zmiany w pkt 19 w art. 2 ustawy mają na celu wprowadzenie dopuszczalności dokonywania wypłat transferowych z PPK do PPE.
- W dodawanym art. 13a proponuje się ograniczenie wysokości kosztów i opłat pobieranych przez instytucję finansową do 0,6% wartości zarządzanych środków w skali roku.
- Ponadto proponuje się możliwość samodzielnego wnoszenia składek dobrowolnych do PPE przez uczestnika, który nie jest już zatrudniony u pracodawcy prowadzącego PPE, o ile możliwość taką przewidywać będzie umowa zakładowa (zmiana ust. 5 w art. 25 ustawy o pracowniczych programach emerytalnych).;
- 10) ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1776):

Zmiana ust. 1 w art. 4 ustawy zakłada rezygnację z wymogu zawarcia umowy o prowadzenie IKE lub IKZE w formie pisemnej i dopuszczenie możliwości zawarcia tych umów w formie elektronicznej.

Ponadto proponuje się zwiększenie limitu wpłat dokonywanych na IKZE w roku kalendarzowym przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – do kwoty odpowiadającej 1,8-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego, w związku z brakiem możliwości zawarcia umowy o prowadzenie PPK i związanych z tym korzyści (dodanie ust. 1a w art. 13a ustawy).

Zmiany umożliwią także oszczędzającemu lub osobie uprawnionej zmianę wniosku o dokonanie wypłaty w ratach i żądanie wypłaty jednorazowej, o ile nie zostały już wypłacone wszystkie środki zgromadzone na IKZE (dodanie ust. 2a w art. 34a ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego).;

- 11) ustawie z dnia z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 56, 106 i 138) – wprowadzone zmiany mają na celu sprawne wdrożenie systemu PPK z zapewnieniem bezpieczeństwa poprzez nadzór następczy Komisji Nadzoru Finansowego oraz rozszerzenie nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie zgodności z prawem działalności mającej zastosowanie na podstawie projektowanej ustawy; oznacza to, że KNF będzie sprawowała nadzór nad działalnością TFI w zakresie prowadzenia przez nie PPK z możliwością zastosowania środków nadzorczych oraz odpowiednich sankcji określonych np. w art. 228 oraz innych tej ustawy;
- 12) ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 196, z późn. zm.) - zmiany mają na celu rozszerzenie definicji nadzoru emerytalnego sprawowanego przez KNF o nadzór sprawowany zgodnie z projektowaną ustawą;
- 13) ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 786 i 962 oraz z 2018 r. poz. 305) – w art. 10 ustawy proponuje się rozszerzenie zakresu zadań Państwowej Inspekcji Pracy o ściganie wykroczeń, o których mowa w art. 91 ust. 1 projektowanej ustawy i udział w postępowaniu w sprawach dotyczących tych wykroczeń w charakterze oskarżyciela publicznego, a także o kontrolę spełniania

obowiązków wynikających z projektowanej ustawy, w tym w szczególności obowiązku zawierania umów o prowadzenie PPK i umów o zarządzanie PPK oraz odprowadzania składek do PPK.

Projektowane zmiany w art. 19 ustawy nałożą na okręgowego inspektora pracy obowiązek powiadamiania wybranej instytucji finansowej o stwierdzonych przypadkach naruszenia przepisów projektowanej ustawy przez podmiot kontrolowany, z wyszczególnieniem składek należnych i nieodprowadzonych na rzecz poszczególnych uczestników zatrudnionych przez ten podmiot.;

- 14) ustawie z dnia 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz. U. z 2010 r. poz. 44 oraz z 2017 r. poz. 933) - na skutek projektowanych zmian postępowanie grupowe będzie możliwe także w sprawach dotyczących obowiązków wynikających z umów o zarządzanie PPK i umów o prowadzenie PPK;
- 15) ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym wprowadza (Dz.U. z 2017 r. poz. 2270 i 2486) - zmiany umożliwią uczestnikom PPK składanie reklamacji w trybie zmienianej ustawy i spowodują objęcie ich ochroną przez Rzecznika Finansowego.

2. Rozwiązania w okresie przejściowym

Projektowana ustawa przewiduje szereg rozwiązań przejściowych, które zostały przedstawione przy okazji opisywania rozwiązań docelowych. Odnoszą się one w pierwszej kolejności do stopniowego stosowania przepisów ustawy w stosunku do podmiotów zatrudniających, które zostały omówione w ramach opisu rozwiązań dotyczących zawierania umów o zarządzanie PPK i umów o prowadzenie PPK.

Proponowane przepisy przejściowe przewidują też regulacje szczególne odnoszące się do obowiązku zawierania umów o zarządzanie PPK i umów o prowadzenie PPK przez podmioty zatrudniające, będące jednostkami organizacyjnymi wchodzącymi w skład sektora finansów publicznych w rozumieniu art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (art. 125 projektu).

Art. 126 projektowanej ustawy przewiduje także szczególne zasady przekazywania na rzecz uczestników tzw. wpłaty powitalnej, jaka będzie przekazywana na rachunki uczestników, w imieniu których umowę o prowadzenie PPK zawarto przed dniem 31 grudnia 2020 r. Wpłata powitalna będzie wynosiła 250 zł i ma w założeniu stanowić czynnik

motywujący uczestników do oszczędzania w PPK. Proponuje się, aby w terminie 30 dni po zakończeniu kwartału minister właściwy do spraw pracy przekazywał za pośrednictwem PFR na rachunki uczestników uprawnionych do otrzymania wpłaty powitalnej kwotę 250 zł. Wpłata powitalna będzie rejestrowana na rachunku każdego uczestnika, po upływie trzech pełnych miesięcy oszczędzania, jeżeli za miesiące te dokonano wpłaty podstawowej finansowanej przez uczestnika. Prawo do uzyskania wpłaty powitalnej będzie przysługiwało uczestnikowi jeden raz. Jeżeli zatem w przeszłości wpłatę powitalną zarejestrowano na rachunku uczestnika w innym PPK, uczestnik ten nie nabędzie prawa do kolejnej wpłaty powitalnej. Wpłaty powitalne będą finansowane z Funduszu Pracy.

W art. 128 projekt określa, że w okresie do dnia 31 grudnia 2020 r. środki z opłaty rocznej, o której mowa w art. 75 ust. 1, mogą być wydatkowane przez operatora portalu PPK reprezentatywnym organizacjom związkowym oraz reprezentatywnym organizacjom pracodawców, na ich wniosek, z przeznaczeniem na działania związane z edukacją i promocją PPK, w wysokości do 25% wartości środków. .

3. Data wejścia w życie ustawy

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie - co do zasady - po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia. Wydaje się, że z uwagi na opisany wyżej mechanizm stopniowego nakładania na podmioty zatrudniające obowiązków wynikających z ustawy takie *vacatio legis* będzie wystarczające.

Przepisy dotyczące tworzenia portalu PPK i umieszczenia w ewidencji PPK wejdą w życie z dniem 1 października 2018 r. Jest to podyktowane koniecznością przygotowania funkcjonalności systemu teleinformatycznego, w którym będzie działał portal PPK oraz zapewnienia odpowiedniego czasu na procedury związane z umieszczeniem instytucji finansowych w ewidencji PPK.

Przepisy dotyczące przekazywania przez operatora portalu PPK uczestnikom PPK oraz osobom uprawnionym informacji o wartości zgromadzonych środków, jak również udostępniania przez PFR operatorowi portalu z ewidencji PPK danych zawartych w rejestrze uczestników PPK w celu informowania uczestników oraz osób uprawnionych o wartości zgromadzonych środków, mają z kolei wejść w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Natomiast przepisy podwyższające limit wpłat na IKZE dla osób prowadzących działalność pozarolniczą mają wejść w życie z dniem 1 stycznia 2021 r. W założeniu podwyższenie tego limitu ma ułatwić oszczędzanie osobom, które co do zasady nie będą

uprawnione do oszczędzania w PPK. Dopiero zaś z dniem 1 stycznia 2021 r. system PPK będzie miał charakter powszechny.

4. Oświadczenie o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej

Problematyka regulowana w ustawie jest zgodna z przepisami prawa Unii Europejskiej i nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), gdyż nie zawiera przepisów technicznych.